

SLOVENSKI NAROD.

Iskate vsek dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.
 Svoje mesto: Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in malo oglase 80 vin,
 za ugodne razglase 120 K, za poslane in reklame 2 K. — Pri naročilu
 nad 10 objav popust.
 Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knafljeva
 ulica št. 5, urilično. — Telefon št. 98.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 120—	celoletno	K 140—
polletno	60—	polletno	70—
3 mesečno	30—	3 mesečno	35—
1	10—	1	12—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 500 po nakaznici.
 Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje.
 Telefon št. 34.

Replice opremljene le podpisane in sadestne frankovane.
 Reprograf na vrata.

Posamezna številka velja 60 vinarjev.

Poslana povzročena.

Dr. Ivan Marjia Čok:

Taktika Italijanov.

Italija ni zastoj domovina Macchiavellija, ki je učil posebno moralo v državnem življenju in v državnih poslih. Že pred njim, a gotovo v še večji meri za njim velja Lahom v njihovih državnih poslih deviza: brez skrupulov. Cilj jim je glavna stvar; da-li je pravičen, ali ne, to ni glavno; sredstva pa so vsa dovoljena. Za najnevednejše stvar vporablja najsvetejše principe, ali pa najsvetejše principe, če jim to kaže, pogaziti, se vezati in obveze ne držati, vse to je dovoljeno »za blagor domovine«. Postransko jim je to, da s tem gazijo narodno čast v blato, samo da dosežejo cilj.

Dokler je bila Italija razkosana na razne države in državnice, so njeni sinovi, ki so hoteli jedinstvo celega naroda, poudarjali princip narodnosti in samoodredbe narodov (Mazzini), in italijanski državniki, ki so si vzeli za cilj jedinstvo Italije, so se oklenili teh principov in bolj nego vsled junaštva svojih čet ali vojne sreče so prišli do ujedinjenja potom velikodušnosti drugih (Napoleon III.) in volje naroda (izražene plebiscitom). Komaj pa je bila Italija ujedinjena, je pozabila na pravičnost in pričela kovati imperialistične načrte. Na poti ji je bila v jadranskem morju Avstrija, zato je vprizorila irredentovsko kampanjo, da vstvari podlago za rivendikacijo ozemelj na istočni obali Jadrana.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, se je Italija pričela pogajati istočasno s Avstrijo in z Entento glede plačila za svojo pomoč in stavila je zahteve, ki so odgovarjale njenim imperialističnim aspiracijam; ker je bila Ententa tedaj v večji zadregi, nego Avstrija, ji je ponudila v londonskem paktu več, nego ji je dajala Avstrija. Ker je torej to bil za njo dober posel, je Italija brez skrupulov prerušila 33letno zvezo s Avstrijo in prešla na drugo stran.

Pa prišel je konec 1917. leta Kobarid in za Italijo so nastopili hudi časi. V Italiji je bilo tedaj prepričanje, da je prišlo do poloma na Soči, ker so se tam proti njim borili tedajni avstrijski Jugoslovenci s brezprimerno hrabrostjo. Ker sovražnika ni mogoče premagati z mečem, so si mislili, treba ga dobiti na limanec z zvišilci. Pričeli so iskati obsovažene Jugoslovence pri Odboru v Londonu in jih prosti, niso pridejo v Rim se pomiriti z njimi. Niso želeli odkritosrčnega sporazuma z nami, ne, nego oni so tedaj radi svojih lastnih ljudi in radi svojih zaveznikov potrebovali nekaj, na podlagi česar bi

lahko rekli: sporazumeli smo se z Jugoslovenci. Naši so slutili, da ne bo nič dobrega iz tega in trdovratno so se branili laške družbe; končno so naivno misleč, da imajo posla s poštenimi ljudmi, se vdali in prišli v početku 1918 v Rim, kjer so jim Lahi zaigrali komedijo, nazvano »rimske kongrese«. Na sceni so v tej šaloigrski nastopili vsi najboljši laški igralci: senatorji, poslanci, generalissimi in — last not least — sam kralj. Pridnim obiskovalcem pa so vročili potrdilo, da so bili na tem kongresu, in so to potrdilo imenovali »rimske pakte«. To potrdilo so pa vročili tudi svojim ljudem in zaveznikom, rekoč: glejte, z Jugoslovenci smo se pomirili, in s tem so jih potolažili. Zlasti so laški vojaški zopet zadobili pogum, kajti vsled »sporazuma« so Jugoslovenci ustanovili v italijanskem generalnem štabu propagandni oddelek, ki je preko črt z listi in letaki, raznašanji potom aeroplanov, delal v avstrijskih vrstah protitavtristično propagando.

Stvar je imela uspeh. Naši so položili orožje in Lahi so v avtomobilih, na katerih so bile poleg bele nasajene ameriške in jugoslovanske zastavice, vkorakali slavnostno v našo zemljo. Ker pa so naši zapustili na bojišču ogromno vojnega materiala, so Lahi iz tega skonstruirali »veliko zmago pri Vittorio Veneto«. Avstrija je razpadla, ne vsled sile laškega orožja, ampak vsled mas, ki smo jo razdejali. More se priznati, da sta k temu rimski pakt in propaganda Jugoslovenskega Odbora iz laškega generalnega stana ven doprinesle svoj dober delež.

S tem so Lahi dosegli to, kar so nameravali doseči z rimskim paktom. Za obveze, ki so iz tega pakta proizhajale, se jim sedaj po »zmagi« ni bilo več treba zmeniti. Kaj to, če so pakt odobraval tudi najoficijelnejše ličnosti? Saj je to le bila farsa in ličnosti samo aktirji v njej!

Prišli smo na Konferenco Mira v Pariz. Lahi so takoj pričeli pripravljati javno mnenje na svoje imperialistične zahteve. Pisati so pričeli v svojih in v francoskih časopisih le o Reki, o krivici, ki se jim godi, ker Reka ni v londonskem paktu, kakor tudi Split, Dubrovnik in Kotor, ki da so laška mesta. S tem so hoteli obrniti pozornost javnosti čedalje bolj proti vshodu in jugu. In mora se priznati, da so dosegli uspeh, če ne kar se tiče Dalmacije, pa gotovo v pogledu Primorja in Reke. Z vednim forsiranjem reškega vračanja se jim je posrečilo vznu-

dit obče prepričanje, da se za Trst, Istro, Goriško sploh več ne gre, da so to popolnoma laške zemlje, da je tamošnje prebivalstvo komaj pričakalo, da jih Italija osvobodi in da je torej najnaravnejša in najpravičnejša stvar na svetu, če jim te zemlje pripadejo. Boj, ki bi se pravzaprav moral biti za Trst, se bje za Reko; Italijanom je uspelo, da so v Parizu prenesli boj s Soče v Kvarner. Da-li se je od naše strani v Parizu dovolj storilo, da se ta taktika Lahov ne posreči?

Pa nastopil je Wilson kot naš zaščitnik. Orlando je zato poskusil se o naših zemljah sporazumeti z Wilsonom. Ni šlo. Poskusil je direktno s Trumbićem. Tudi ni šlo.

Orlandovi neuspehi so provzročili njegovo demisijo. Za njim je prišel Tittoni, ki si je izbral novo taktiko. Misli si je, če nastopim sam proti Wilsonu, je to premalo, ker sem prešibek; Wilson je že Orlando odbil. Zato treba preje pridobiti Francoze in Angleže za svoje nredloge ter potem skupno v imenu vseh treh nastopiti proti Wilsonu; vsem trem se ne bo mogel vpirati. Toda tudi to ni šlo. Wilson se ni vdal in Tittoni je padel.

Za Tittonijem je prišel Nitti. Ta je zopet pričel z drugo taktiko: hotel je predvsem pristanek Jugoslovanov na svoj projekt rešitve, na kar bi se seveda Wilson več ne uniral. Toda dobro je znal, da ne zadostuje, da sam nastopi proti nam; od ene strani, ker ni hotel žrtvovati prestiža Italije, ki se kot velesila stavlja v nozo sodnika nad nami, a od druge strani pa, ker ni hotel, da nosi sama Italija posledice eventualnega neuspeha precevarjanja z nami in pa ker je bil prepričan, da mi ne homo

imeli poguma, da odbijemo zahteve treh velesil, medtem ko bi eventualno odbili samo po Italiji prezentirane zahteve. Izrabljajoč obvezo Francije in Anglije iz londonskega pakta je Nitti dosegel, da nam je bil poslednji njegov predlog 14. januarja t. l. izročen v imenu Anglije, Francije in Italije. Ker naša vlada teh predlogov ni sprejela, je Nitti izrazil nervoznost Lloyd Georgea, izvirajoče iz silno alarmantnih vesti iz Indije, Male Azije itd. o boljševiški nevarnosti, ter nervoznost Clemenceaua, izvirajoče iz strašne njegove užaljenosti, da ni bil izvoljen predsednikom republike francoske in da je torej moral za par dni položiti tudi čast predsednika Mirovne konference. Evo, kako je prišlo do »ultimatum«.

Taka je laška taktika! Mora se priznati, da so iznajdljivi in spretni. Le da jim doslej ta taktika še ni doprinesla zaželenih uspehov.

Kaka naj bo vsprico tega naša taktika? Da dobimo točen odgovor, treba predvsem konstatirati dve dejstva. Prvič, da je Italija že neštivilokrat poskušala rešitev jadranskega vprašanja, iz česar sklepa, da se ji mudi. Troški okupacije so namreč tako ogromni, da jih težko več vzdržava. Drugič pa dejstvo, da se je Italija doslej vedno stavljala kot sodnika nad nami in smatrala pod svojo častjo, da nas premagane sovražnike (v kolikor smo bili sedanjí Jugoslovani Avstriji) traktira pri porajanjih paritetno, kot enako stranko. Enkrat samokrat nas je ona iskala in se nam približala: po Kobaridu.

Morala, ki sledi iz tega: bolj ko se njim mudi, večji interes imamo mi, da čakamo. Sicer pa pripravljajmo: drugi Kobarid!

Inž. Dušan Sernec:

Vodne sile na Slovenskem in Falska elektrarna.

Bivši deželni odbor kranjski je nameraval zadostiti gospodarski zahtevi, da z osnovanjem podeželnih elektrarn ustvarja predpogoj za razvoj industrije in obrti, ter se v to svrhu že pred 10 leti pričel baviti z izkoriščanjem vodnih sil kranjske dežele. Pridobil si je celo vrsto projektov, a do realizacije teh projektov, izvedenih završniške elektrarne ni prišlo, vsled nasprotovanja centralistične nemške vlade in zasebne špekulacije. Delokrog je bil za deželni odbor kranjski seveda omejen na deželo Kranjsko, ter ni mogel presežati v sosednje slovenske pokrajine. V to delovanje je bil deželni odbor poklican kot prvi slovenski gospodarski faktor kranjske dežele, in edini, ki bi zmozel finančne težave pri vstvarjenju velikih podjetij.

Pri tej svoji akciji se je kranjski deželni odbor združil z železniškim ministrstvom, ki je raziskavalo vodne sile z namenom elektrifikacije železnice. Vse te projekte naštevati in pcentiti bi segalo predaleč.

Na slovenskem ozemlju izven Kranjske so bile projektirane naprave predvsem ob Dravi na Štajerskem in ob Soči na Goriškem. Glede štajerskih vodnih sil je v prvi vrsti omeniti projekte med Spodnjim Dravogradom in Mariborom, od katerih je eden, centrala blizu Fale pri Mariboru, že izvršen. Manjkajo le neznaatna dopolnilna dela, izvedenjske ureditve stikalnice, kar je bilo pa tudi že pred letom naročeno pri švi-

carskih tvrdkah in se bo kmalu dovršilo. Postavljenih je 5 turbin, s skupno kapaciteto oroglih 35.000 k. s., ter je prostora še za nadaljni 2 turbine, tako, da se bo mogla izkoristiti 6 mesečna vodna množina z okroglo 50.000 k. s. — Izkoriščani strmec znaša okroglo 14—15 m.

Elektrarna je last štajerske elektriške družbe, ki si je vzela za zgradbo kredit v Švici.

Podjetje je nameravalo električno silo prevažati na sever do Gradca in na jug do Celja. Nameravano je bilo, če bi se pozneje tudi drugi dravski projekti izvršili, (med Breznim in Mariborom so še tri stopnje po 50.000 k. s., skupno s Falo tedaj ogromna sila 200.000 k. s.) prevažati električno silo do Dunaja in tam spojit z napravami ob Tayi na Moravskem, s čimer bi bil centrum Nemške Avstrije z električno silo preskrbljen.

Kar se tiče vodnih sil na slovenskem ozemlju v obče, se navaja, da pride glasom objave bivšega centralnega hidrografičnega urada na kilometer preiskavane vodne dolžine v ozemlju Drave 452 surovih k. s., Save 350 k. s., na Primorskem 365 k. s. in v Dalmaciji 267 k. s. — Pod izrazom surova konjska sila je razumeti teoretično številko, ki se računa le iz strmega in vodne množine.

Teoretično se izračuna, da bi se dalo na Slovenskem še izkoristiti 560.000 k. s. pri najnižji vodi. Vpoštevajoč devet ali osem mesečno vodno množino, se ta številka podvoji, oziroma skoraj potroji, tedaj na okroglo 1.500.000 k. s. — Vsekakor so tedaj naši zakladi v vodnih silah vpoštevavanja vredni in zaslužni njih izkoriščanje največjo pozornost merodajnih faktorjev.

Med tem pa, ko leži kapaciteta posameznih stopenj pri Savi večinoma med 3000 in 5000 k. s., pri Soči izvedenjski maloštevilni velikopotezni načrtovi nižje, je ta pri Dravi večinoma znatno višja in sicer do okroglo 50.000 k. s. za eno napravo. Drava je glede vodnih sil v obče ena najvažnejših rek, ki jih imamo v Jugoslaviji. Od štajerske Drave je bilo projektirano, silo prevažati na Dunaj, od Hrvaške blizu Varaždina v Pešto. Slednji projekt v navedenih številkah ni všteti, ker se številke nanašajo le na bive avstrijsko ozemlje.

Drava je edina reka, ki izvira na snežnikih in dobiva od tam še številne pritoke, vsled česar nastopi ob Dravi vodni minimum praktično le enkrat v letu, to je po zimi, medtem, ko se mora pri vseh drugih vodah, tudi pri Savi, računati z dvojnimi minimumom, po zimi in po leti.

LISTEK.

Lancelot:

Ljubljanski zmaj.

»Zmaj? Lintvrn« vprašujete. No, pa se že smejete: »Aha, to bo »Slovenček« Marj Kogoj ali pa »Ben Akiba«?

Toda zmotili ste se. Med navedenima duševnima velikanoma in ljubljanskim zmajem ni prav nobene druge podobnosti, kakor vedno široko odprto žrelo, zvitá repatost nju-nega sloga ter dejstvo, da ju nihče ne smatra za resno, nego kvečjemu za smešno ljubljansko specialiteto.

In takih specialitet se človek le veseli. Ne?

Torej o teh mladih zmajčkih ne nameravam govoriti. Povedati hočem le nekaj o najstarejšem ljubljanskem zmaju, čegar štirikratna podobna na novem mostu in silheta na magistratovem pečatu je baje naša pristno ljubljanska specialiteta.

O zakopanih zakladih, ki jih

stražijo grozni zmaji ali pozoji, o prekrasnih deklicah, suznjah strašnih drakonov in še drugih zverstev romantične zunanosti, govore ne le najstarejše grške in latinske pravljice. Pozna jih zlasti srednjeveška narodna poezija. Gradov, v katerih so se pojavljali čudni strahovi in v katerih so gospodarili čudovito inteligentni, a navadno še čudovitejši skopji in požrešni zmaji, takih gradov je poznal srednji vek celo vrsto.

In pred mnogimi stoletji, ko so pokrivali ljubljansko planjavo od Krima do Kamnika še sami gozdovi in brezkraino močvirje, takrat je živel na hribu ljubljanskega gradu ogromen zmaj. In imel je strahovite zaklade. Kasneje se je zaril v hrib, kjer leži še dandanes. Ali je že mrtev, ali je še živ? — Kdo ve! Vsekakor je vzel s seboj svoje zaklade. — Ben Akiba pa bo imel kot novi župan priložnost, tiste zaklade izkoptati ter z njimi iznemeniti našo dolgo vas v nov Eldorado!

Na ljubljanskem gradu imamo dandanes cerkvico sv. Jurja, ki je grajski patron in zato tudi patron

našega mesta. In sv. Juri ima zmaja pod kopiti svojega konja ter ga prebada s svojimi sulici. In zmaja so našli tudi na najstarejših ljubljanskih denarjih. Srednjeveški ljubljanski drobiž (okoli 1.1200) kaže na eni strani trdnjavski stolp, pod katerim se vije luskinast zmaj z odprtim žrelom in besno zvinitim repom (kakor ga vidimo na vseh slikah in kipih sv. Jurja), na drugi strani pa petersko

Ali je torej ljubljanski zmaj večni spremljevalec internacionalnega sv. Jurja (Georga)?

Zgodovinar Teodor Elze je mislil, da je zmaj, bržčas simbol — hunske nesreče, ki je zadela Evropo. Attilove tolpe so baje leta 452. porušile tudi Emono. Franki pa so osvojili današnje slovenske dežele, ustanovili na desnem bregu Ljubljane (nasproti nove Emona) svoje mesto ter so začeli proti Hunom vztrajno vojno. In frankovski mejni grof Erik je baje Hune končno porazil ter jim pobral okornje, po vsem svetu nantenele zaklade. Desna stran z gradom je bila torej frankovska in poraženi zmaj — Huni — so

ostali grajski ponos in okras.

V frankovski — burgundskih narodnih pravljicah, pripovedkah in pesmih (Nibelungi — Gibelini) se proslavlja Sigfrid kot pobijalec zmajev: v zmajevi krvi se je Sigfrid okopal, dobil stem roženo kožo in postal (izvzemši mesto na hrbtu, kjer se mu je med kopanjem prijel drevesni list) neranljiv. Gotske narodne pesmi (Amelungi — Wölflingi) pojo o Dietrichu (Teodoriku) Bernskem (Vernskem), ki se je vojskoval s Hunom Etzlom (Attilo). V Nibelunški pesmi so vse te pesmi združene: Sigfrid in Kriemhilda tvorita vez med krščanskimi Franki in Burgundi na eni ter paganskimi Huni in Goti na drugi strani. Sigfrid, junak Frankov, je pobijal zmaje ter s tem utrdil moč in bogastvo svoje domovine. A zavist rojakov je zavedla Harena, da je Siebrida zabodel, in zavist, ljubosumnost, nevaležnost so frankovski moč pokopale. Orb frankovski in burgundski pa je nosil bele liliije, ki so prešle v grbe mnogih dežel, mest in družin.

Divji Huni na levi, krščanski

Franki na desni strani Ljubljance ter na gradu, boj med njimi ter sv. Juri kot ubijalec zmajev — Sigfridov pendant — poraz Attilov in zmaga Erikova na Kranjskem: vse kaže čudno skladnost. Premagani zmaj poudarja trdnjavski stolp in frankovske liliije na ljubljanskem drobižu kažejo, da sega pravljica o ljubljanskem grajskem zmaju daleč, daleč nazaj v borbe kristjanov s pagani ... Zmaj je, torej znak poražene neverstva ...

Da je danes zmaj namesto pod stolpom na vrhu stolpovega zobčastega slemena, kaže le, da je imel risar prvega pečatnika ali preveč umetniške svobode ali pa je storil to iz nevednosti.

Gotovo je le eno: stari ljubljanski zmaj ni nič originalnega, nič tipičnega, nič domačega ... Morda se razvija v veliko originalnost vsaj naša najmlajša zmajčka: Marj Kogoj in Ben Akiba?

Potem jo postavimo na najnovjši ljubljanski most z grozeče razkrečenimi žreli in besno zvinitimi repi. In to bo originalna specialiteta.

Zlasti ob hudi saši po leti je ob Savi in ob Soči vodni minimum včasih še občutnejši kot drugi redni minimum, ki nastopi ob hudem mrazu po zim.

Izvezmi Drave, ki je bila glede vodnih sil menda najboljša reka v celi bivši Avstriji, naše vodne sile večinoma niso prvovrstne, to se pravi, njih izkoriščanje je razmeroma drago in skoraj vselej jih je treba s parno rezervo spolniti. Vendar se pa izkoriščanje naših vodnih sil izplača, ker tudi premog, ki se je v slovenskih pokrajinah pridobiva, nikakor ni prvovrsten. Črna premoga, to je takega, ki ga rabijo plinarne in iz katerega se dela koks, v obče nimamo. Pri nas se najde le ružjavi premog, boljše in slabše kvalitete in še ta je bil napram črnemu premogu v drugih pokrajinah, n. pr. na Moravskem in Češkem, absolutno dražji. V Šleziji ali na Moravskem je veljala primerno veliki elektrarni proizvajana kilovatna ura 2—3 viharje na premogu, pri nas je v istih razmerah (majhni transportni stroški) pod 5—6 v ne bi mogli proizvajati. Ponajveč je pa industrija izdala na premogu več kot 8 v kilovatno uro. Na Hrvaškem so bile razmere po nekod boljše, premog je sicer slabši, a cenejši. Naravno je, da slab

premog, to je tak, ki vsebuje v razmerju s svojo težo malo kalorij, ne prenese velikih transportnih stroškov.

Da je bil pri nas premog s ozirom na kalorije, ki jih vsebuje, dva do trikrat tako drag kot na severu bivše monarhije, to je glavni vzrok, radi česar moramo misliti na izkoriščanje vodnih sil, akoravno tudi te niso prvovrstne.

Pred vojsko je cena premoga na leto redno za 5% rastla (od leta 1900—1910 se je premog za 50% podražil). Po vojski se pa bo navedeno razmerje med cenami našega ružjavega, oziroma češkega in tujelega črnega premoga, ki pride v prvi vrsti v poštev vsled zvišanja mezd in ugoditve obširnih socialnih zahtev, znatno poslabšalo, ker ti momenti izdatno zaležejo relativno z ozirom na kvaliteto premoga. Recimo, da se cena premogu vsled zvišanja mezd v obče podvoji, potem raste cena kalorije pri nas štirikratno, in le ta je končno merodajna.

K predmetni občni razpravi o izkoriščanju vodnih sil je treba še omeniti, da je le-to mogoče le potem elektrarni in da je vselej treba silo prevažati po daljinovodih.

Politične vesti.

== Brezuspješna pogaianja, bevedo ima regent! LDU. Beograd, 13. februarja. Na sestanku, ki so ga imeli zastopniki obeh parlamentarnih skupin na dvoru, ni prišlo do sporazuma. Demokratska zaednica je pristala na to, da se razpravlja o volilnem redu in o proračunskih dvanajstih, ter je zahtevala nekatera poročila proti zlorabi opozicije in to najdalje v roku treh tednov. Ako bi se to ne dalo izvesti, naj se narodno predstavništvo razpusti, objavi naredba o volilnem zakonu in naj se razpiše volitve. Na ta način bi se narodno predstavništvo samo trpe, in to samo zaradi tega, da vlada in opozicija čimprej omogočita volitve za ustavodajno skupščino. Ako bi katera druga parlamentarna skupina, ki se ni sporazumela, stavila vprašanja, ki motijo in zavlačujejo razpravo o volilnem zakonu, potem bi skupine, ki so se sporazumele, ne smele dopustiti debate v tej stvari. Ta predlog vladnih strank ne kompromitira sporazuma in dopušča možnost razprave tudi o drugih predmetih, kakor valutno vprašanje, občinske volitve itd. Vladne stranke želijo, da se čimprej izda proglas na narod. — Opozicionalne stranke pa stavljajo pogoje, po katerih bi parlament moral rešiti volilni red, in ustavni odbor bi imel sprejeti načrt ustave v roku dveh mesecev, dočim vladne stranke zahtevajo, da se razprava o tem predmetu konča najkasneje v treh tednih. — Kakor doznava presbiter, zahtevajo opozicionalne stranke, da se začasno narodno predstavništvo razen z dvanajstimi bavi z drugimi vprašanji. Opozicija zahteva tudi, da pride v parlamentu na razgovor dosedanje delovanje vlade in da se Davidovičeva vlada eventualno zanove na odgovor. Naravno je, da vlada ni mogla pristati na vse te pogoje, ki bi zavlačevali delovanje narodnega predstavništva in bi odgodili volitve. — Pogaianja so se torej izjalovila. Zadnje besedo ima sedaj prestolonaslednik regent Aleksander.

== Brez Rusije ni rešitve. Ugledno francosko društvo »La Liance universitaire française« v Pragi je prišlo živahno propagando za Rusijo. Društvo stoji na stališču, da je treba z vsemi sredstvi pomagati, da se Rusija čim najprej osvobodí boljševiškega jarma ter se organizira v močno,

moderno, na demokratičnih principih slonečo državo. In s to državo naj Francija takoj sklene najintimnejšo prijateljsko zvezo, češ da za Francijo z ozirom na grozečo nemško nevarnost ni rešitve, ako ne bo imela močnejše zaslombe v prelojeni, mogočni Rusiji. Imenovano društvo je izdalo v svojo progandne letake in lepake z naslovom »Sans la Russie pas de salut«. (Brez Rusije ni rešitve.) Letake širijo v tisoč in tisoč izvodih po Parizu in po vsej Franciji. Na teh lepkih so navedeni izreki najodličnejših predstavitev francoskega javnega življenja z ozirom na Rusijo in na francosko - rusko zvezo. Profesor socialne filozofije Jeanne Igoulet pravi: »Brez Rusije ni rešitve za Francijo: Francoska postane britanska kolonija. Brez Francije ni rešitve za Rusijo: Rusija postane nemška kolonija. Kaj predstavlja Francija in Rusija združeni? Vse. Kaj predstavlja Francija in Rusija razdruženi? Ničesar.« Vojaški kritik general Cherif je mnenja: »Nova Rusija bo najmočnejši narod v Evropi. Tisti, ki bo v zvezi z Rusijo, bo gospodoval v Evropi.« Poslanik Flaudin povdarja: Sem med tistimi, ki so trdno prepričani, da je naš zveza z Rusijo rešila popolnega propada začetkom vojne. Član francoskega instituta Welschinger zastopa to mnenje: »Ako se hočemo z uphom boriti proti fatalni nemški revanši, ako hočemo preprečiti vsako možnost, da se Nemčija nekega dne združi z Rusijo in formira z njó proti nam ogromen blok 225 milijonov ljudi, potem moramo z vsemi silami delovati na to, da vstane v vsej svoji veličini znova rusko - francoska alijansa.«

== Nova bratomorna vojna ali bratska zveza? Pod tem naslovom priobčuje irkutski »Naš list«, glasilo dobrovoljcev I. jugoslovenskega polka, članek o makedonskem vprašanju. V tem članku piše med drugim: »Makedonsko vprašanje je rešeno: »Bolgarski« del Makedonije do Strumice je pripadel državi SHS. Ali je to pravilna poteza evropske diplomacije ali ne? Ali bo ta dogodek izzval novo bratomorno vojno ali bratsko zvezo? Kako bi bilo treba urediti medsebojne odnose na Balkanu, da se izognemo novim konfliktom »Balkanskym pomorčum«. Blavi? O teh odnošajih na Balkanu izšel je nedavno v »Češko - slovenskem dnevniku« br. 258, 259 in 260 članek iz pod peresa brata Čeha pod naslo-

vom »Balkanskym pomorčum«. Razgonaklonjenost pisca tega članka napram Jugoslovenom nas veseli, vendar se v maršalstvu očira na moramo z njim strinjati. V tem članku razpravlja avtor o »srbski« in »bolgarski« Makedoniji, kakor je bilo doslej običajno razpravljati o tem vprašanju. Mnenja smo, da je postalo makedonsko vprašanje zapleteno edino zaradi tega, ker je postalo vprašanje »srbsko« in »bolgarsko«. Ako bomo i nadalje reševali makedonsko vprašanje s stališča »srbskega« ali »bolgarskega«, ne bomo rešili tega vprašanja, marveč bomo pripravili samo novo bratomorno vojno. Z narodnega in političnega stališča se da makedonsko vprašanje edino povoljno rešiti z gledališča jugoslovenske ideje. Samo s pomočjo te ideje moremo rešiti makedonsko vprašanje, ne da bi se s tem dotaknili nacionalnih čustev srbskih ali bolgarskih.«

== »Naš list« v Irkutsku. Prejeli smo 19. in 20. številko »Našega lista«, glasilo prostovoljcev I. jugoslovenskega polka v Sibiriji z dnem 20. novembra in 1. decembra 1919. »Naš list« se na uvodnem mestu spominja obletnice našega državnega in narodnega ujedinitelja in pošilja ob tej priliki domovini tale pozdrav: »Ob obletnici svečane proslave državnega ujedinitelja Srbov, Hrvatov in Slovencev pošiljamo svoji svobodni domovini in ujedinenemu narodu iskren sinovski pozdrav. Mi se zaklinjamo pred velikimi voditelji našega troimenskega naroda in jih zagotavljamo, da bomo do konca čuvali na višini naše narodno ime in čast kot zavdni državljani naše kraljevine.«

== Zločini nemških poveljnikov in generalov. Znano je, da zahteva Antanta, da izroči Nemčija zavezniškim sodiščem 890 oseb, ki so se med vojno pregrešile proti mednarodnemu pravu. Med temi zločinci se nahaja tudi bivši cesar Viljem II. in dolga vrsta njegovih generalov in oficirjev. Zanimivo je, kakšnih zločinov se obtožujejo razni nemški generali in oficirji. Generala Moltkeja zahtevalo Francozi zategadelj, ker je dal v Longjumeu ustreliti 160 civilistov. Istočasno je dal zažgati vso selšče. V ognju je zgorelo veliko število ranjencev in dece. Princ Württemberski je v Trauortu dal požgati vse hiše in postrežiti večino prebivalstva. General Bülow je takisto zažgal neko vas in dal fizilirati 100 oseb. Bivši prestolonaslednik Friderik Viljem je izdal 23. avgusta 1914 ukaz, da se naj vpepelijo vsa mesta in vasi, kjer se bodo izselili francoski vojaki. Princ Eitel Friderik Hohenzollernski je obtožen, da je izropal in izplenil grad Avricourt. Njegov brat August je obdolžen, da je izropal in izplenil St. Quentin. General v. Klug je obtožen, da je zapalil St. Lis, ga izropal in dal umoriti več sto prebivalcev, med njimi tudi župana Odenta. Kapitana Kastnerja obdolžujejo, da je izvršil v Melenu v Belgiji dne 6. oktobra 1914 tale zločin: Ko je bila mati že mrtva, je poveljnik Kastner izdal, da se mora umoriti tudi neno dete, češ da ne more ostati samo na svetu. Ko so ustrelili mater, se je otroček še stiskal k njej in jo držal za roko. Ko je padla, so vrželi deteta z njo v jamo, mu zavezali oči ter zakopal mater z živim otrokom. Generalissimus Hindenburg in njegov štabni načelnik Ludendorff sta obdolžena, da sta proti mednarodnemu pravu dala deportirati civilno prebivalstvo, da sta izdajala ukaze za ropanje in plenjenje v okupiranih krajih, da sta incenirala požare, da sta na vse načine šikanirala prebivalstvo, da sta barbarsko postopala proti ženam in dekletom in da sta nasilno vitkala civilno prebivalstvo v takozvane delavske bataljone, kjer se je z ljudmi postopalo slabše, kakor s sužnji, in končno, da sta sistematično onemogočevala vsi

matik senzacionalen uspeh. Gledališče »Cirque d'Hiver« je vedno natičeno, le — Sofoklej se obrača v grobu... — Oermanska godba, opera in simfonija, je danes v Parizu na vseh programih. Protesti proti Wagnerju so danes že nemogoči. Wagnerjeve opere, a Beethove, Mozart, Schumann, Mendelssohn, Weber, R. Strauss, Wolff, Brahms I. dr. na koncertih v Parizu so danes stalno na repertoarju.

Tudi Čehi so poskušali zanesti svojo glasbo v Parizu; poslali so tja svoje najboljšie pevke in pevce, svoje najboljšie kapelnike, svoj najimprimitnejši orkester I. dr., imeli so ogromne stroške, a vse zaman: češka glasba je jedva bela vrana v Parizu. — Pomladanske razstave se pripravljajo udeležiti češki vpadabljeni umetniki s svojimi najboljšimi umetvori; povabili so Čeha francoski tvariši. — Francoska drama je zelo plodovita. Novitke je nešteto. Maurice Donnay, član Akademije, je napisal komedijo »Ognja za možem«, ki predstavlja obupnost ženske v letih 1914—1918, ker ni bilo kandidata za ženitvo... Tudi »romanti-

ni« znanjo biti torej zelo aktualni. Gledališča imajo pač že prehude tekmece v kinu, kabareti, varietejih, šantanih in cirkuzih, ki delujejo z najboljšimi grobnimi efekti le na oči in nerve, medtem ko vpliva gledališče le na srce in razum. Zato so začela tudi gledališča delovati, manevrirati in operirati — da govorimo vojaško — z »debelimi Bertami«, ki prebijajo tudi najdebelejši srčni oklop ter pretresejo najbolj mrtve neme. To je boj za obstojnost in njegovo denarnico. K sreči so se gledališča, ki vztrajajo na tem, da je njih smoter poezija in lepota, umetnost od znotraj prihajajoča in k srcu govoreča, ne površna k površnežem.

Tako je bilo moskovsko umetniško gledališče. Kaj počne? Marsikdo naših rojakov - voljakov za je kot ruski vjetnik gledal in užival... Zakaj nam nihče ničesar ne poroča o nem. njegovih ciljih, sredstvih, uspehih? — Pravilo, da so tudi na ljubljanskem Narodnem gledališču nekateri gospodje, ki bi lahko kaj več povedali. No, tudi ti molče, kakor oni v Parizu...

Tako je bilo moskovsko umetniško gledališče. Kaj počne? Marsikdo naših rojakov - voljakov za je kot ruski vjetnik gledal in užival... Zakaj nam nihče ničesar ne poroča o nem. njegovih ciljih, sredstvih, uspehih? — Pravilo, da so tudi na ljubljanskem Narodnem gledališču nekateri gospodje, ki bi lahko kaj več povedali. No, tudi ti molče, kakor oni v Parizu...

Tako je bilo moskovsko umetniško gledališče. Kaj počne? Marsikdo naših rojakov - voljakov za je kot ruski vjetnik gledal in užival... Zakaj nam nihče ničesar ne poroča o nem. njegovih ciljih, sredstvih, uspehih? — Pravilo, da so tudi na ljubljanskem Narodnem gledališču nekateri gospodje, ki bi lahko kaj več povedali. No, tudi ti molče, kakor oni v Parizu...

Tako je bilo moskovsko umetniško gledališče. Kaj počne? Marsikdo naših rojakov - voljakov za je kot ruski vjetnik gledal in užival... Zakaj nam nihče ničesar ne poroča o nem. njegovih ciljih, sredstvih, uspehih? — Pravilo, da so tudi na ljubljanskem Narodnem gledališču nekateri gospodje, ki bi lahko kaj več povedali. No, tudi ti molče, kakor oni v Parizu...

ke policije Rendarja, ki je odgovoren za umor Milene Ljubisavljevičeve. Pri pomnjam, da se nanaša ta lista samo na Nemčijo. Od Avstrije zahteva naša država takisto izročitev večjega števila zločincev, med katerimi se nahaja, kakor je znano, tudi bivši minister zunanjih del grof Berthold.

Pismo iz Maribora.

9. februarja 1920.

Intrige naših klerikalnih mogotcev vkljub podlumi pisanju njihovih časopisov ne bodo imele nobenega uspeha. Način klerikalne politične borbe spominja živo na predvojne čase, ko so naši klerikalci z dr. Susteršičem na čelu hoteli biti absolutni gospodarji v vsakem oziru. Ker nimajo več politične oblasti v svojih rokah, skušajo na nepošten način premetiti javnost, da bi jim lahkoverno ljudstvo šlo na limanice in jim pomagalo pri volitvah iz blata, v katero so se pogrezili, odkar so odprto nastopili v opozicijskem bloku proti konsolidaciji državne misli.

Eden najpoddeljših klerikalnih listov je tukajšnja »Straža«, katere uredniki polnijo njene predale neprestano z lažmi najostudnejše vrste. Umazana afera klerikalnega agitatorja Zehota je podžgala resnicoljubne gospode v Cirilovi tiskarni z novim ozniem krščanske morale. Da bi oprali pred svetom zločin podkupovanja javnih uradnikov, očita jo merodajnim činiteljem grehe, katerih se mora sramovati vsak zaveden Slovenec. Najimfamejši pri tem pa je dejstvo, da očita klerikalna gospoda poštem in vseskozi narodnim možem grehe, ki jih je zakrivila njena stranka pod avstrijskim režimom na tisoče in tisoče. Naša javnost je vendar že dobro poučena o klerikalnem denuncijantstvu v prvem vojnem času in tudi še v poznejši dobi. Koliko nedolžnih žrtev imajo klerikalci na vesti, tega menda niti sami ne vedo, ker tako pridno vztrajajo na svojih avstrijsko-rimskih načelih.

Klerikalne grožnje o obelodanjenju raznih »ovadb« — tako imenujejo žur-

nalisti v talarju prijavo zločinov državnemu pravdniku — nad katerimi obo strmelja vsa juridična izsolana javnost, so pač plod drevesa katoliške morale, ki rodi vedno kak monstrum, nad katerim se raduje civilizirani svet. Ovadbje očitalo ljudje, katerim je denuncijantstvo edino sredstvo v dosegu cilja, ko čutiljo, da se majo politična tla pod njihovimi nogami! Toda gospodje naj se nikar ne prenačijo in naj raje razmišljajo o svojih brezštevilnih anonimnih denunciacijah na deželno vlado v Ljubljani in na dvorni maršal v Beogradu. Vse njihove denunciacije, od katerih je bila ena izjemoma podpisana od tragičnega junaka umazane afeze, so bile seveda brez vsake podlage, kar so tozadevne rezultata. Pa tudi naši socialni demokrati bi vedeli povedati marsikaj o klerikalnem denuncijantstvu in ti ljudje se upajo govoriti o ovadbah, če se naznani oblasti zločin po vzorcu urednika resnicoljubne »Straže« in njenega resnicoljubnega očeta »Slovenskega Gospodarja«.

Na ta način bi radi osameli gospodje nekaj tako močnega dr. Susteršičeve stranke prevarili javnost v svoj korist. Laž in zaviljanje, denuncijantstvo in obrekovanje — to je vse, kar jim je ostalo od nekdanjega gospodstva pod žezlom habsburškega apostolskega veličanstva. Stara metoda — novi grehi. Zločinstva, ki jih je zakrivila klerikalna stranka nad posamezniki in na celem našem narodu, se bodo brjdo maščevala na njenih voditeljih, ki jih je naše ljudstvo že davno obdijlo kot narodu in državi nevarne elemente.

Notus.

Telefonska in brzojavna poročila.

VTIS NITTIJEVEGA GOVORA V LONDONU.

Trst, 11. februarja. »Il Piccolo« poroča iz Londona dne 10. februarja, da je napravil Nittijev govor v Londonu najboljši vtis. »Westminster Gazette« ga označa kot pogumen in razsvetljen ter upa, da ga Italija sprejme z zadovoljstvom, kakor ga je sprejela z zadovoljstvom tudi Anglija. List pravi, da bodo brezdvomno vsi zavezniški odobraval Nittijevo postopanje, ako bo šlo res za tem, kakor je Nitti izjavil, da se doseže prisrčen sporazum Italije z Jugosloveni, kajti zavezniški želijo, da se vzpostavi sporazum v vseh deželah. Ako izvedeta oba naroda, potem ko bi se dosegel sporazum, isteka tudi v resnici, bi to prinašalo obilo sadov. Mnogokrat velja način uveljavljanja sporazuma več nego njegove določitve same.

BALFOUR O POLOŽAJU.

LDU. London, 13. februarja. (D. kor. urad. — Reuter.) Angleška poslanska zbornica je davi razpravljala o izpreminjavalnem predlogu glede posledic mirovne pogodbe, ki so ga stavili zastopniki liberalne in delavske stranke. Odgovarjaloč na nekatere medkliske je izjavil Balfour, da nihče ne more prerokovati, koliko bo mogla plačati Nemčija, ki ponuja izplačilo vse celokupne vsote v roku štirih mesecev. Britanska lista nemških vojni krivcev je delal nadalje, ne obsega samo izvršilnih organov, ampak predvsem osebe, ki so iz lastnega počenjale grozovitosti. Za skrajšanje liste ni mogoče navesti

nobenega razloga. Mož, ki je stal na čelu nemške vladavine, je očitno kriv. Govornik se je dotaknil nadalje žalostnega položaja Avstrije ter izjavil, da Velika Britanija ne gleda brez sočutja trpljenja te dežele. Za olajšanje avstrijske bede je Anglija že izdala 12 milijonov funtov šterlingov in bo porabila v isti namen še 10 milijonov, ako se bodo tudi druge države udeleževale te akcije. Potruditi se moramo, je dejal govornik, da priskočimo na pomoč tako našim bivšim sovražnikom, kakor našim zaveznikom, ako trpe pomanjkanje. Glede Rusije je izjavil Balfour, da ni bila nikoli želja angleške vlade, vmešavati se v notranje zadeve Rusije, Anglija je nastopila samo proti boljševiški vladi, ki je neugodno vplivala na zunanjo politiko Rusije. Angleška vlada nikakor ne namerava nahujskati Poljsko k pustolovski politiki. H koncu je dejal govornik, da smatra za izključeno, da bi mogla Evropa tako kmalu naiti zdravilo proti svoji sedanji gospodarski krizi, tudi, ako bi si pomagali vzajemno vsi narodi sveta. Angleška vlada si bo prizadevala dobrodelno politiko; treba je samo, da se najde način, kako bi se odpravilo gospodarsko mrtvilo. — Izpreminjavalni predlog liberalcev in delavskih zastopnikov je bil odklonjen z 250 proti 60 glasovom.

DNEVNI RED KONFERENCE V LONDONU.

LDU. Pariz, 13. februarja. (Dun. kor. urad.) Kakor poroča »Chicago Tribune«, so na dnevnem redu londonske konference ministrskih predstavnikov nastopne točke: 1. Odgovor nizozemski notri glede bivšega cesarja Viljema; 2. smernice glede izročitve vojnih krivcev in odgovor na nemški notri od 20. in 25. januarja, ki izjavljata, da nemška vlada ne more izpolniti člena 228 mirovne pogodbe; 3. vprašanje premirja za sovjetsko Rusijo z ozirom na izjavo boljševikov, da bi ne dovolili trgovati z ruskimi kmetijskimi zadrugami, ako bi se vojno stanje nadaljevalo; 4. proučenje pogajanj med Poljsko in sovjetsko Rusijo; 5. turška mirovna pogodba in posvetovanje glede zahtev velesil, da pride do načelnega soglasja; 6. dobava aneleškega premoga za Francosko, francosko posojilo v Angliji, kakor tudi zadeve, nanašajoče se na izpremembo meničnega kurza.

MADŽARSKI UGOVORI.

LDU. Pariz, 13. februarja. (Dun. kor. urad.) Avenca Havas poroča: Madžarska delegacija je izročila v četrtke popoldne tajništvo mirovne konference dolgo noto, ki obsega

Drobtine iz Pariza.

Slovinci v Parizu nam poročajo le politične vesti; o kulturnih in socialnih pojavih molče vsi. In vendar bi si želeli tudi teh. Nova, važna ali vsaj posebno zanimiva leposlovna, znanstvena, operna in druga umetniška dela, kaj igrajo pariška glavna gledališča, kaj razstavljajo francoski slikarji in kiparji, vse to in še marsikaj bi radi zvedeli iz Pariza.

Češki pisatelj R. Weininger poroča v brnških »Lidovih Novinah« redno o najvažnejših kulturnih pojavih pariških. Ali ni Slovenca, ki bi se lotil iste naloge?

Weininger poroča, da se je na Francoskem zlasti razvila memoarna literatura. Marcel Proust je napisal svoje spomine v bicarilni in ploveresni romanski obliki z naslovom »Iskanje izgubljenega časa«; dobil je zanje nagrado Akademije bratov Goncourtov; Anatol France je napisal sugestivno pesniški memoarni ciklus »Gosp. Bergerate«; Zierre Loti pa »Otroški roman« in »Zrodnja mladosti«, dve knjigi spominov iz mladi-

dosti, ki spadata med najkrajšja francoska leposlovna dela poslednje dobe. Pavel Bourget je izdal tendenci roman »Laurence Alban«, T. Serstevens, Flamec, je izdal roman »Sedmero med ljudmi«, ki je zbudil senzacijo zaradi svojega naturalizma, ki torej med Francozi še prav krepko živi, dasi so ga pokopavali že pred 20. leti itd. Skratka, Francoski leposlovje zopet bujno cvete in zori.

Berlinski Reinhardt je s svojimi klasičnim, amfiteatralnim gledališčem v cirkusu našel v Parizu tovariša v ravnateljju Oémiere, ki takisto uporablja ogromen cirkus za predstave Shakespeareovih, Mollerovih, Balzacovih in starih klasičnih grških tragedij. A. Oémiere je Reinhardt še nadkrilil: Podaljšal je oder daleč v parter, tako da se vrši igra sredi občinstva, za komparze (zboze, štatište) aranžiral športne klube, polski atlete in atletke, vnregel za svoj namen najlepša ženska in moška telesa, ki se razkazujejo, seveda kolikor mogoče klasično golo. In tako igra »Kralja Oedipasa«, ki mu za je prireditelj dramatik Bouhéler. Weininger trdi, da sta doseglja Oémiere in njegov dra-

pripombe Madžarske K mirovnim pogojem zaveznikov. Noti je priložena cela vrsta dokumentov. Delegacija poudarja v tej noti potrebnost obstoja zgodovinske Ogrske, zahteva ljudska glasovanja za sporna ozemlja in predlaga varstvo manjšin na Erdeljskem. Madžarska delegacija tedaj očividno ne vpoštevata teritorialnih določb, ki jih je postavila mirovna konferenca.

MADŽARSKI PROTIPREDLOGI — ZA TISOČLETNE MEJE.

LDU. Budimpešta, 13. februarja. Dunajski korespondenčni urad poroča: Madžarska mirovna delegacija je včeraj v Neuilly predložila protipredloge na mirovno pogodbo. Nota opozarja na to, da se narodne manjšine na Madžarskem nečejo ločiti od Madžarske, nadalje, da imajo te manjšine več pravic, kakor jim morejo dati posamezne mirovne pogodbe in da se morejo te pravice še povečati, ne da bi se naravne meje Madžarske izpremenile. Madžarska trdno upa, da se ozemlje s 50,6% madžarskega ali nemškega govorečega prebivalstva ne bo stavilo pod češko, romunsko ali srbsko gospodstvo. Nota poudarja, da v mirovni pogodbi določene meje ne vpoštevajo ne etnografskih, ne zgodovinskih pravic in izjavlja, da se bo odcepilo od Madžarske 58.000 km² ozemlja, kjer prebiva 3.825.000 pristnih Madžarov. Nedeljnost Banata so dokazali vsi prizadeti, z odcepitvijo Bačke in Banata bi se onemogočilo dobavljanje žita Avstriji. Glede Reke zahteva Madžarska toliko v svojem, kolikor v interesu Reke luko zase. Glede zaradne Ogrske zahteva Madžarska ljudsko glasovanje, ki so ga zahtevali Avstrijci sami. Na koncu veli nota: Madžarska tvori tako popolno zemljepisno celoto, da se more razbiti samo s surovo silo. Madžarska država ne more nikoli

prostovoljno dovoliti, da se razdeli njeno ozemlje. Zaradi tega se zahteva vzpostavitev tisočletnih naravnih mej. Ako bi mirovna konferenca dovolila o tozadevni volji prebivalstva, naj odredi v spornih ozemljih ljudsko glasovanje.

AMERIŠKI PREDSEDNIŠKI KANDIDATI

LDU. Berlin, 13. februarja. (D. kor. urad.) »Berliner Tageblatt« priobčuje vest londonskega »Daily Herald« iz Washingtona, da je socialistična stranka sklenila postaviti kot kandidata za predsedniško mesto Evgena Depsa. Kot kandidatko za mesto podpredsednika je postavila stranka miss Cathie O' Hared. Oba kandidata se nahajata še v zaporu.

NEUTRALNOST ŠVICE.

LDU. Berlin, 12. februarja. (D. kor. urad.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Pariza, da je zveza narodov sklenila, da se Švica pri-pusti v zvezo in da se prizna njena večna nevtralnost.

BOLJEŠEVIŠKE NEVARNOSTI ZA ROMUNJO NI.

LDU. Dunaj, 13. februarja. (Č. T. U.) Listi priobčujejo interview z romunskim poslanikom na Dunaju, dr. Isopescu - Greculom, ki je izjavil med drugim: Romunska armada je pripravljena na vsako eventualnost. Govorice o boljševiški nevarnosti v Romuniji so zelo pretrpane. Tudi sovjetske Rusije se ni toliko bati, kakor se splošno meni. Države s pomanjkljivo organizacijo in s še bolj pomanjkljivimi prometnimi zvezami, kakor je Rusija, sliši ne morejo voditi vojne v pravem pomenu besede. Za razširjenje boljševizma v Romuniji sami ni nobenih predpogojev več. Agrarna reforma je zadovoljila kmetovalce in tudi delavsko vprašanje se je rešilo povoljno.

Tema ne more biti tako, ker je Gorjanci narava ostala nespremenjena. Volna doba je res njegovi duši odvzela nekoliko poleta, izpodrežala mu je res nekoliko pogumna krila, a strga ga ni. In ko prenehajo prvi žalostni vtisi vojnih posledic, se mora zavedati, da je le v življenju moč, v delu vspeh. Zavest se vzbujala dan za dnem bolj in bolj in z njo veselje do dela. Slej kot prej pa mora veljati načelo vzajemnosti, ki se izraža v našem društvenem življenju in v naši gospodarski organizaciji. Oživimo zato naša bralna in izobraževalna društva, naše pevke, telovadne in dramske krožke, v katerih dobi naš duh zopet svoje ravnotežje, svojo pošteno zabavo, svojo nevladnostjo napram vsem zaprekam sveta. Oživimo pa tudi do zadnje vse naše gospodarske zadruge, vse naše posojilnice, vsa naša kmetijska društva, vse naše mlekarne itd. V današnjih razmerah potrebujemo vseh, prav vseh. Čim živahnejše bodo poslovali, tem večjo korist nam doneso vsem skupaj. Ali ni telo bolno, če le en ud odpove službo, ali ne poskrbiš takoj, da izlečiš bolni ud, ko več, da je vsi udje ti morejo služiti koristno? In vsa naša društvena organizacija je ud našega narodnega telesa, če eno društvo, če ena naprava spi, se to že občuti.

— Nadomestilo za ubežnega aretiranca. Jako značilen slučaj se je zgodil pred kratkim v prisotnosti nekega kaplana na cesti iz Idrije v Logatec. Dva karabinerja sta imela spremiti tri aretirance iz Idrije v Logatec. Peljali so se z »autocorriere«. V avtomobilu so jih odklenili. V Godoviču se je avto za nekaj časa ustavil. Ko se je začel zopet naprej pomikati, je eden aretirancev skočil ven in odnesel pete. Z drugima dvema so nadaljevali pot proti Logatcu. Med Hotederševim in Logatcem srečajo nekega popotnika. Karabinerja ukazeta ustaviti avto, popotnika brez vsakega povoda aretirata, mu odvzamejo legitimacijo in ga prikleneta z drugima dvema. Prisotni kaplan je proti tej krivični aretaciji protestiral, a karabinerja se nista dosti brigala za to. Po prihodu v Logatec je poskusil kaplan zopet intervenirati pri službojočem karabinerskem tenenteju. A ta ga je zavrnil, da njega popolnoma nič ne briga, kaj se je zgodilo, spremljajoči dokumenti se glasijo za tri aretante, ako je tretji pravil, se bode že v Trstu videlo. Zagrozil je kaplanu, ako se takoj ne umakne, se mu zna pripetiti, da bode ostalim trem delal drnbo.

— Nov tržaški svetilnik. Odsek tržaške pomorske lige je sklenil sedizati na Greti nad Barkovljami v višini 60 metrov nad morsko gladino nov svetilnik visok 40 metrov. Svetilnik bo predstavljal v nadnaravni velikosti Istrana Nazarija Saura, ki je bil od bivših avstrijskih oblasti radi veleizdale obešen.

— Italijanska »pravičnost« in dobrohotnost. Kako doznajemo iz Gorice so pojmi italijanskih vladnih organov o pravičnosti in dobrohotnosti napram avtohtonemu slovenskemu življenju precej primitivni. Dogodilo se je, da se je ljudstvo v Koiskem v Brdih hotelo obvarovati nadaljnjih krivic od strani občnega gerenta Tomasinila, bivšega italijanskega kapitana, rodom Gorjana, na način, kakor je v navadi v vsaki civilizirani državi: s pritožbo na višjo instanco. Posledica temu je bila, da je Tomasini hodil ponočlj po vasi in klical ljudi iz postelje na odgovornost. Seveda pri tem ni štedil z izrazi, ki so bili od nekdaj goriskim Lahom v navadi: poki ščavi itd. Pod pretvezo, da je v občini revolucionarno gibanje, naperjeno proti državi, dal je zapreti oziroma internirati več domaćinov. Na ugovor, da je v slučaju krivice pač dovoljena pritožba, odgovoril je to občini komisar: »Proti meni ni dovoljena nikak pritožba.« Da bi ljudi še bolj oplasil, dal je komisar razglasiti pred cerkvijo, da naj nikdo ne podpisuje pritožb proti njemu, ker sicer bode kaznovan.

— D' Annunzijeve rekrutacije. LDU. Bakar, 12. februarja. Ker se vrši danes, jutri in pojutrišnjem na Reki prebiranje vojakov, je mnogo vojaških obvezancev zbežalo. Danes je približno nad 50 moških semkaj, veliko na jih beži posebno proti Istri. Na Reki in na Sušaku vlada silen teror. Vidi se po vsem, da so to zadnji utripi D' Annunzijevega vladanja.

— Za D' Annunzijevo armado. Ze zadnjič smo kratko omenili, kako je razvito tihotapstvo živine v Ložu in Babnem polju, to je v bližini gozdov pod Snežnikom. Vsa živina, zlasti konji, gredo na Reko za armado D' Annunzija. V bližini Loža so Bloke, dežela »Obloškega Tončka«, nekdanjega »rajt-guana«, v tej občini so rojeni »meštarji živine«. Sedaj imajo zlate čase.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 14. februarja 1920.

— Zakaj je bil odpoklican poljski poslanik iz Beograda? Pred par dnevi smo priobčili vest, da je poljska vlada odpoklicala svojega poslanika v Beogradu Erazma Pilca in ga imenovala za poslanika v Pragi. Pilec je bil znan kot velik prijatelj našega naroda. Z njegovim imenovanjem je svoječasnno hotela poljska vlada posvedočiti svoje bratske simpatije nasproti naši kraljevinji in svojo živo željo, da se s tem imenovanjem vzpostavi čim najtesnejši prijateljski odnosi med Poljsko in Jugoslavijo. Poljska vlada je povsem naravno računala s tem, da bo naša vlada na ta korak odgovorila tako, kakor je bilo pričakovati, da bo namreč tudi s svoje strani imenovala svojega poslanika v Varšavi. Toda potekali so meseci, potekalo je leto, ne da bi naša vlada smatrala za potrebno, da bi, ako že ne iz stvarnih, pa vsaj iz taktičnih ozirov odpravila svojega poslanika v poljsko republiko. Šele po dolgem čenčanju so se končno naši merodajni krogi odločili, da pošljejo v Varšavo — odpravnika poslov. Poljska je poslala v Beograd poslanika, mi pa jim vrnemo to pozornost z imenovanjem odpravnika poslov. Ni se čuditi, da so Poljaki smatrali to kot zlonamerno pljusko, to tem bolj, ker je novomemo-vani naš odpravnik Iv. Tadič pač že prišel sredi preteklega meseca v Varšavo, ni pa smatral za potrebno, da bi do 1. t. m. vročil poljski vladi svojo pooblastilo, se predstavil in stopil v službeni stik s poljskimi oblastmi. Na te — blago izraženo — nerodnosti je poljska vlada reagirala na edino možen način, da je odpoklicala iz Beograda svojega poslanika in poverila nadaljnje vodstvo poslov talniku dr. Stefan-skem kot odpravniku. — Konstatujemo ta suha dejstva, da javnost razvdi, kako brezglavno se pri nas postopa tudi v zunanjem uradu. — Vsak laik danes vé, da nas veže s Poljsko nebroj skupnih interesov na gospodarskem in političnem polju in povsem naravno bi se zdelo človeku, da bodo merodajni krogi storili vse, da z vsemi sredstvi ne samo vzdržijo, marveč celo povečajo prijateljske odnose s domovino Mickiewicza in Sienkiewicza. Ne samo poslanstvo v Vašavi bi bilo treba osnovati, marveč tudi par konzulatov ali vsaj gospodarskih zastavstev, ki bi zlasti v Galiciji nujno potrebovali. Toda v tem oziiru se ni nič ukrenilo, nič storilo, pač pa se je Poljake naravnost brskiralo in žalilo. Kakšna politika je to? Razumna ne!

— Na pravem potu. Kako smo že poročali, se je torek in sredo vršila v Ljubljani gospodarska konferenca z zastopniki naših najvažnejših industrijskih strok, ki prihajajo v poštev za dobavo onega materiala, izdelkov in blaga, ki je potrebno za obnovo od so-vražnika tako strašno razdejane naše Srbije. Z ministri so prišli v Ljubljano tudi strokovni referenti raznih ministrstev, tako ministrstva za trgovino, prehrano in kmetijstvo. Za našo industrijo je najvažnejše dejstvo, da je bilo našim industrijalcem mogoče prvič osebno se razgovoriti z možmi, ki vodijo gospodarstvo v naši centrali. Naša industrija je to priliko pozdravila z veseljem in zadoščenjem, ker ve, kako velike važnosti je, ako se more prednašati svoje stvari poklicanim močnem neposredno ter tudi takoj odgovoriti na eventualne pomisleke. Za našo industrijo in obrtnost, pa tudi za našo trgovino je posebna važnost odenle za industrijo in trgovinsko ministristvo. Načelnik tega oddelka gospod. Milivoj Savič in sekcijski svetnik gospod. Lazarevič sta bila osebno navzoča pri gospodarski konferenci v Ljubljani. Posebne praktične važnosti je, da sta, gospod. Savič in Lazarevič od tej prilike v spremstvu gospoda svetnika dr. Marna obiskala različna naša velika industrijska podjetja v Sloveniji, tako v Kranju, Trzinu, na Jesenicah, Javorniku, Dobravi, Celju in okolici. Načelnik g. Milivoj Savič je študiral med drugim na tehniški visoki šoli v Gradcu ter je inženir kemije. Prakticiral je dalj časa v tekstilni stroki ter prišel potem nazaj v domovino, kjer je bil v Beogradu dolga leta šef carinsko-kemijskega laboratorija, ki je edini svoje vrste v Srbiji. Od leta 1910 je bil v službi v ministristvu narodne pri-vrede. Spisal je več knjig o gospodarskih stvarih, lepo delo o Macedoniji. On je izdelal srbsko avtomno carinsko tarifo ter je sedaj že dobro leto načelnik industrijskega oddelka v trgovinskem ministristvu. Kot tak ima lako važno nalogo v naši industrijski in trgovinski politiki. Zelo umesten in do-bro je bilo, da je imel gosp. Savič pri-liko, osebno spoznati gospodarske pri-like najvažnejših industrijskih strok.

Od tega obiska pričakujemo ugodnih posledic za naše gospodarske razme-re, kajti eno je gotovo, da je to, kar nam je v naši mladi državi nabotreb-

nejše: — medsebojno spoznavanje in proučevanje gospodarskih razmer.

— Nove kronsko - dinarske novčanice v Ljubljani. Danes so dosele v Ljubljano nove kronsko - dinarske novčanice, ki so namenjene za izmenjavo dosedanjih jugoslovenskih kronskih bankovcev. Ob 10. dopoldne so bile pri-pellane v več zabolih na tukajšnje po-družnico avstro - ogrske banke. Skupni znesek bankovcev predstavlja vrednost 76 in pol milijona kronskih dinarjev.

— Krvnik Bozbič, generalni avdi-tor in svoječasnji šef tukajšnjega vojne-ga sodišča, je v sodni preiskavi pri vo-jajškem uradu avstrijskem. Potrebovalj bi se podrobni podatki o njegovem de-lovanju v Novem Sadu (stotnik avditor dr. Lev Hirsch) in v Petrovaradinu, zlasti o justifikacijah, ki jih je tam iz-vršilo pod njegovo patronanco sodišče »des Kommandos der Balkanstreit-kräfte«. Rabi jih važna priča in proši, da se ji pošljejo čimprej na poštni pre-dal št. 152 v Ljubljano.

— Sporazum glede rudarskih mezd v Trbovljah. Na podlagi medzne ob-ravnave, ki se je vršila pod predsed-stvom ministra za šume in rude Antona Kristana glede zahtev delavstva trbo-veljske premogokopne družbe, je pri-šlo do sporazuma, na podlagi katerega se vse obstoječe pogodnine in stalno določene plače rudarjem zvišajo za 77%. O tej pogodbi, ki velja od 8. fe-bruvarja 1920 do konca prve plačilne per-lode v mesecu juniju 1920, odpade-jo med tem vse doklade in doplačila, zlasti tudi diferencialna plačila za živila. Ostane le družinska doklada 4 K za vsakega družinskega člana in nabavni prispevek za četrtletje za vsakega de-lavca po 300 K, za družinskega člana pa 100 K. Vsi tedni povzki so je treb-ga nanovo preračunati ceno premoaga, kaj-ti trboveljska premogokopna družba je na nje pristala pod pogojem, da se jim prizna zvišanje cene za premoag. Ob tej priliki družba zahteva tudi posebne po-viške kot nabavno in amortizacijsko kvoto za nove investicije v Rašen-burgu in Hudi jami. Dokler ti prera-čuni ne bodo končani, je minister za šume in rude dovolil sledeče cene: za debeli premog K 302-50, za drobni pre-mog K 274-50 za 1 tono.

— Premiščen v Makedonijo. Iz-redno zaslužni poveljnik mariborske vojaške realke g. podpolkovnik D. Zunkovič je premiščen v Makedo-nijo. Njima ga častnika slovenska kri, ki bi bili radi svojega odločno slovan-skega prepričanja in kot zagovorniki stare slovenske kulture toliko prega-njan, kakor naš Zunkovič. Kot mladega majorja ga je iz aktivne službe pahnil, oziroma vpovalil zloglasni general Pfanzer - Baltin zaradi izdaje knjige »Die Slaven, ein Volk Europas«. Med vojno so ga vpovalicali in kmalu na to ga je obsodilo vojno sodišče 1. armad-neke poveljstva čisto po nedolžnem v-izgubo dostojanstva in v 10mesečno je-čo. Kateri motivi so bili vzrok te s po-klensko zlobnostjo zasnovanega pro-cesa, nam z bengaličnim svetom osveto-ljuje dejstvo, da so ga po dokončani obsodbi prisilili, da je moral s častno be-sedo izjaviti, da se nadalje ne bo pe-čal s slovensko filologijo. Najvišje vo-laško sodišče je potem vendar le vsled priziva izveljavilo obsodbo (wegen sachlicher Bedenken) ter uvedlo novo preiskavo, pri kateri je bil Zunkovič v-vseh točkah oproščen. Po po-lomu Avstrije je poklical general Ma-ster Zunkoviča kot poveljnika vojaške realke v Maribor. O Zunkovičevih za-slugah o priliki preureditve avstrijske vojaške realke v slovensko vojaško šo-ko, še spregovorimo.

— Na razgovor v trgovsko zborni-co je povabil g. sekcijski načelnik Mi-livoj Savič za nedeljo dne 15. febru-varja zastopnike obrtnih in industrijskih organizacij. Predmet konferenc-bode načrt za osnivanje industrijsko-obrtnega muzeja v Beogradu.

— Okrajno gozdno nadzorništvov v Kranju se je preselilo iz poslopja Okrajnega glavarstva v hišo gospe F. Schmidler, glavni trg 130, I. nadstr. V isti hiši v II. nadstropju se nahaja tudi gozdno nadzorovalna postaja Kranj I. in Kranj II.

— Državna posredovalnica za de-lo. Pri vseh podružnicah »Drž. posredov. za delo« v Ljubljani, Mariboru in Ptuj, je iskalo v preteklem tednu od 2. do 8. februarja 1920. dela 214 moških in 119 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 138 moških in 79 ženskih de-lavskih moči. Posredovanj se je izv-ršilo 108. Promet od 1. januarja do 8. februarja 1920. izkazuje 2959 strank in sicer 1026 delodajalcev in 1933 delodajalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 651. Dela iščejo: dninarji in dninarice (241), pis. moči (123), rudarji (122), peki, ml-narji, (115), služkinje in kuharice (103), trgov. sotrudniki in sotrudnice, vajenci razne stroke, natakari in natakarike, slavnarice, oskrbniki in skomoni 14.

Iz ujetništva v Indiji.

II.

Prišel je propad Avstro - Ogrske. Ker smo bili pomešani z Nemci, zato ni manjkalo ta čas, kakor poprej pri vsaki izjavi na bojišču, zbadljivih govoric — imenovali so nas izdajalce, nehva-ležneže itd. Naša mala konica Sloven-cev, ki smo bili narodnjaki, je imela slabe čase med zagrizenimi in ošabni-mi Germani. Nj moj namen, da bi pisal na dolgo in široko o neprilikah in mu-kah, katere smo trpeli pod žarki tro-pičnega solnca »začarane Indije«. Po-vdarjam pa, da je vjetništvo neizmeren udarec za vsakega, ki ga zadene. To-lajši sem se le s tem, da ne kot Slo-venca, so me vieli in obropali — am-pak le kot Avstrijca! — Slaba zunanja politika Avstrije je s svojimi kratko-vidnimi, b'rokratiziranimi načeli in po-navodila sebične, zagrizene Germanije podkopala vsa cvetoča stališča mno-gih, prepustivši jih končno lahkomišel-no krti usodi!

Naša Jugoslavija je bila že prizna-na kot samostojna država od vseh me-rodajnih vlad in tako tudi od Anglije. To nam je dalo povod, da smo pričeli predbacivati merodajnim angleškim krogom neopravičeno delstvo našega nadaljnega vjetništva v taboru, obda-nem z bodečo žico. Toda vsi naši upra-vičeni protesti in prošnje so bile le bob ob steno, in ob neki priliki predbaciva-nja se je komandant tabora izjavil, da Anglija nima nič proti repatriaciji Jugoslovenov, toda naša vlada sama se mora za to pobrigati in to zahtevati, oziroma »prosit«: dokler naša vlada tega ne stori, do tedaj nas smatra An-glija kot avstro - ogrske podanike in nam za to ne more zboljšati stališča, oziroma dati prostosti. Ni mi znano, s kakim ognjem so se merodajni krogi Jugoslavije nborigali za nas. Kakor se nam je dozdevalo, le s precej hladnim srcem, kajti približno tri četrta leta je minilo, predno se je slišalo o tem. Kdo je kriv temu neupravičenemu, nepo-trebnemu in krivičnemu podaljšanju našega vjetništva, Anglija ali lastna de-žava? — Seveda pri zeleni mlzi se-deči, kaditji izvrstne cigare ter se s pol-nim žolodcem pogajati mesece in me-sece brez uspeha in to pri zaprtih du-rih, da narod ne sliši, to je nekaj dru-gega kakor čakati rešilne ure za bode-čo žico in s praznim žolodcem, v raz-trgani obleki in nesnagi med sovraž-nimi elementi.

Se le začetkom meseca decembra leta 1919. se je vendar angleška vlada spomnila, da je imela v svojem Ahmed-nagor - taboru približno 350 ex avstro-ogrskih podanikov, zato jih je repatri-irala skupno. Povod za to nam je ostal neznan — a čuditi smo se! Med temi srečnimi nas je bilo približno 80 Jugo-slovenov, po večini Dalmatincev in Idričanov - mornarjev, ostali pa so bili Čehoslovaki, Avstrijci, Madžari in dru-gi. Dne 6. decembra 1919 smo se vkr-cali v Bombayu na parnik »Egypci«, s katerim smo dospeli že 17. decembra v Suez. Od tamkaj smo se peljali v Aleksandrijo z vlakom, kamor smo do-speli še le drugi dan. Približno 1200 mož iz Palestine in Avstralije nas je v vrhu repatriacije čakalo v Egiptu; iz-med teh je bilo približno 800 Dalmatin-cev in Idričanov, kateri so se bili iz-selili za časa avstro - ogrske vlade in so iskali kruha kot delavci v Avstraliji. Nekdanji ruski parnik »Czar« nas je imel donesti v Benetke, toda zbog ne-mirov v Italiji bil je še le na Adriji spremljen ta prvotni program, in do-speli smo za to v Trst dne 23. decem-bra, po poti, ki je še vedno nevarna zbog množičnih min, ker najbrž se n'kdo (Italija?) ne briga mnogo za to, da bi se Adria očistila.

Zalosten vtis mi je dalje napravila Adria, in vse ob njenem obrežju ležeče pokrajine — poprej dika slovenske zemlje! Pula se je kazala popolnoma zapuščeno, zamuščene so ostale mnogo-brojne ob daljni morski obali nahaša-joče se naselbine, nobene ladje, bodisi priroste jadrnice, čolna ali narobna ni bilo videti ob celem obrežju. Pač pa nas je zbudila italijanska zastava in ton na ladji nilota, kateri je imel našo ladjo voditi. V Trstu je izredalo vse lako žalostno. Trst ni več Trst, kakor se je kazal prejšnje čase, ko je bil še cveto-če mesto. Veliko in izvrstno izdelano morskoprstanišče je bilo prazno, pro-meta ni bilo videti, nikdo ni delal, vse prejšnje Ljovdove skladišče so bile za-prte, in ljudstvo, ki je prišlo do ladje, nam je poročalo, da stoji na dnevnem redu le rop, umor in tatvina. Pač pa smo videli mnoge italijanske uniforme. Nam je bilo ludo kakor tudi povsod drugod prepovedano zapustiti ladjo, dokler ni prišel vlak, kateri nas je od-peljal naprej. (Dalje prih.)

Neodrešena domovina.

— Na delo. »Gorjska Straža« od 5. t. m. prinaša pod gorenjim naslo-vo lep članek, v katerem pozivlja na srčnešjo in hitrejšo obnovo društvene-ga in gospodarskega življenja na Go-riskem. Dolžnost vsakogar je, da vstra-ja na svojem mestu, da dela tako, ka-kor je delal pred vojno, da požrtvoval-vo in brez osebnih koristi da na raz-polno narodno vse svoje duševne sile, kakor je delal doslej, ko je vojna vžna

zavržala preko dežele. Iz ruševja mo-ra vzkltiti novo življenje in vsakogar naloga je, da pospešuje njegov razvo-l. Le v delu je vspeh. Gorjanci ni zastojni slovi kot najinteligentnejši in najdelavnejši del slovenskega naroda. V to ga je vposobila stalna politična borba, predvsem pa živahnejša kri, ki je plula po njegovih žilah, ali naj to-ta danes drugje? Ali naj zastoji Gorjanci kot nekdanji, obnove?

Nab'ratje za
»Obrambni sklad«

V delo se sprejmejo: gozdni delavci, služkinje, kuharice, vinogradski delavci in delavke, mizarji, hlapci, dekle, vajenci razne stroke, pleterji, pis, moči, knjižgovodje itd.

— Služba božja v slovenskem jeziku se vrši v tukajšnji evangelijski cerkvi na Gosposvetski cesti v nedeljo ob 3. popoldne.

— Goreča policija. Pišejo nam: Frana Perdana, ki je desetletja pomagal spravljati v tir kolesa slovenske Talije in ki se je zadnja leta preživljal s plakatiranjem, pozna v Ljubljani vsak otrok. Samo policija, ki je sicer vsevidna in vsevedna, ga ne pozna. Zato je poslala k njemu zaupnika, da mu izpraša vest, kako živi, s čim se bavi in predvsem, s čim se živi. Ljubljana vé, da se je mož povrnil k svoji pošteni obrti in da si z delom svojih rok služi

svoj kruh, odkar je bil ne po svoji krivdi, primoran prodati svoje plakatersko podjetje. Čuječnost in previdnost policije je zelo dobra stvar, samo čudno je, da te čuječnosti niso deležni številni verižniki, ki jih policijski organi prav nič ne vidijo, dasi dan za dnevom plešejo pred njimi.

— Zeleniška nesreča na Opčinah. Včeraj se je pripetila na Opčinah velika železniška nesreča. Pred postajo sta trčila dva tovorna vlaka ter se skoraj popolnoma razbila. Ali je bilo kaj človeških žrtev in katere so bile, nam ni bilo mogoče izvedeti. Obe lokomotive sta popolnoma uničeni, vagoni so bili prevrnjeni dva- do tri tise deleč, polomljeni in deloma nagromadeni drug nad drugim, blago raztreseno in deloma uničeno.

Vojna dolžnost.

V kratkem se prične prebiranje ali pregledovanje rojstnih letnikov 1896., 1897., 1898. in pa redno rekrutovanje rojstnih letnikov 1899. in 1900.

Ker je javnosti le malo znano, kakšna je vojna dolžnost v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev, podajamo in nastopnem nekoliko podatkov.

Vojno službo delimo: na razvidnost mladeničev od 18. do 20. leta; na službo v kadru ali prejšnjo prezenčno službo; na I., II., III. poziv narodne vojske in pa na poslednjo odbrano starca.

Mladeniči od 18. do vstetega 20. leta so samo v razvidnosti, drugih dolžnosti pa nimajo, razen če so izredno pozvani v službo.

Z 21. letom, t. j. 1. januarja onega leta, v katerem izpolni mladenič 21. leto, stoji v rekrutovalno ali prejšnjo naborno dolžnost. Mladenič, ki je potrjen pri rekrutovanju, ki se vrši pri normalnih razmerah vsako leto v dobi od 1. junija do 31. avgusta, odsluži najprvo svojo vojaško službo v kadru. Redna služba v kadru traja pri koncilij in artileriji dve leti, v ostalih vrstah orožja pa polgodno leto (18 mesecev). Po odsluženju dobi v kadru stopi mladenič v prvi poziv, ki traja do 31. leta.

Drugi poziv traja od 32. do 38. leta, tretji od 39. do 45. leta in poslednja odbrana starca od 46. do 50. leta — vse inkusivno.

Zakon o ustroju vojske, prejšnji vojni ali brambni zakon, navaja več vojnih olajšav. Redni dijaki in dijaki z dovršenimi študijami na visokih šolah, na gimnazijah, realkah, na bogoslovjih, učiteljskih, višjih trgovskih šolah in na tem enakih šolah služijo v kadru le 12 mesecev. Dijaki, ki po 12 mesecih ne napravijo častniškega izpita, služijo 14 mesecev. Po 14 mesecih se izpuste iz službe v kadru tudi drugi vojaški potohi, ki so vro dobro izveščani in so kot kadrovcji pokazali jasno razumevanje za vojaško službo. Na dijaški rok se rekrutirajo samo redni dijaki in oni izvršeni dijaki gimnazij, realk itd., ki so šolo popolnoma izvršili, ne pa tudi oni, ki so dovršili posamezne razrede in potem pustili šolo.

Dovršeni medicinarji služijo po 12 mesecev v kadru pri bolniških četah ter morajo po odsluženju napraviti predpisani izpit za rezervnega sanitetnega poročnika.

Dijaki morejo nastopiti službo tudi prej, toda ne pred izpolnitvijo 18. letom. Rednim dijakom visokih in drugih šol, učiteljskih, bogoslovskih, more vojno ministrstvo odložiti nastop službe v kadru radi izvršitve šol do 25. leta.

V rodinah, kjer je več obvezancev, najstarejši sin odsluži krajšani rok, sledeči pa polni rok.

Prvenci služijo 12 mesecev, toda le tedaj, če ni v rodini mladeničev nad 17 let.

Službo v kadru so prosti:

- a) Edini hranilci (vzdrževalci) nesposobnih svojcev, ki imajo kmetijo ali drugi posel in plačujejo najmanj 20 dinarjev neposrednega davka. Med nesposobne svojce se prištevajo fizično nesposobne osebe in vsi nad 60 let stari moški svojci;
- b) Podedovalci kmetij, od katerih plačujejo najmanj 20 dinarjev neposrednega davka;

c) edini hranilci nedoraslih svojcev, moških pod 18 letom, ženskih pa vohče;

Do teh olajšav imajo pravico tudi oni, ki med službo v kadru stopijo v omenjeno razmerje, pravico do olajšave pa izgube oni, pri katerih neha to razmerje.

V službo v kadru sprejmejo se tudi dobrovoljci, preje poklicni prostovoljci, po dovršenju 18. leta, toda samo na polni rok službe ter se vpokličejo (uvrščajo), kakor vsi drugi rekruti.

Vsi mladeniči, ki se pri rekrutovanju spoznajo »sedaj nesposobnim«, se vsako leto o priliki rekrutovanja znova pregledajo in če so potrjeni, uvrste v kader, dotle pa plačujejo vojnico, prejšnjo vojaško takso.

Kdor do 24. leta ni sposoben, je oproščen službe v kadru in v prvem pozivu, toda leta, v katerem izpolni 31. leto, se znova pregleda, in če je sposoben, se uvrsti v drugi poziv, če pa se spozna stalno nesposobnim, plačuje nadalje vojnico.

Rekruti, ki uživajo vojno olajšavo, niso oproščeni rekrutovanja, pač pa so oproščeni službe v kadru ter se uvrste v »poziv preko potrebe«.

V službi, da sta hkratu potrjena dva brata, se vpokličeata drug za drugim v kadrovo službo, če sorodniki prosijo za to.

Kdor je zadržan nastopiti službo v kadru v skladu z obsebnostjo, nastopi službo po prestani kazni, ne glede na to, da po svojem rojstnem letu pripada morebiti že prvemu ali drugemu pozivu narodne vojske. Do tega dne plačujejo svojo vojnico, računski od dneva, s katerim bi imel obsebnost nastopiti službo v kadru.

Volniki, ki pobegnijo od svojih krdeč ali si svojevlečno ali namenoma pohajajo svoje ude, se izročajo v službo izseditve disciplinarni komandi ter se nadalje porablja za službo, katero določa vojni minister.

Regenci iz službe v kadru služijo, če se izsede pred 31. letom, tri leta ter izgube pravico do vseh vojnih olajšav. Od 21. leta pa dotle, da begunec nastopi zopet svojo službo, plačujejo svojo vojnico in druge davke.

Regenci, ki se ne zasačijo ali prijavijo sami do dovršenja 31. leta in ne odslužijo naknadno svoje kadrovske dobe, ne morejo nikoli dobiti državne službe, niti ne morejo postati: občinski zaposleni, vojni liferanti, niti ne morejo dobiti kakšne staršinske, ali administrativne dolžnosti vohče.

Ravnatoko nobeden državljan ne more dobiti državne službe in ne more postati ne duhovnik, ne redovnik, če ni odslužil v kadru polni ali skrajšani rok, katerega bi moral odslužiti, odnosno je sposoben za službo.

To poslednjo določilo za bive Avstrijce ne sega nazaj, in se ne more nanašati na bive avstro - ograde državljane.

Ugodnosti priznava rekrutna komisija pri rekrutovanju ter potrjene obtem uvršča, upoštevajoč rodniške člane, sposobnost po poklicu in višino neposrednega davka, v različne vrste orožja; zato pa morajo biti vpisani v rekrutne spiske, prejšnje naborne knjige, rodniški podatki in neposredni davek, katerega plačuje družina, oziroma družinski poglavar vojaškega obvezanca.

Fr. Barič.

postaniti otvar; če se g. Kozal tudi dosti izrazi na glavo postavil. Ko po dolgoletnem prvilo vstajalo pomlajeno kulturno mladilo narodov in tako tudi slovenska in ko se predalajo konsorcijska gledališča v državo roko, pri čemer se je sedaj opozarja moralne faktorje na razna intrigažstva od vseh mogočih strani, počemo zasnovati tudi ml. da bi to rovarjenje mirno gledali se v nadalje, ampak stopiti jim moramo takoj na prste, da se jim zabrani vsak pokušaj steganja rok po prvenstvu.

Ljubljana, dne 11. februarja 1920.

Članopisere.

Natočaj za umetnika. Hrvatska vlada razpisuje ponovno natočaj za sliko, ki naj predstavlja osvoboditev Hrvatske od zveze z Avstro - Ogrsko, ali sledenjeje Srbov, Hrvatov in Slovencev. Slika je namenjena za veliko dvorano poveljstva za prosveto v Zagrebu. Prva nagrada znaša 10.000 kron, druga nagrada 6.000 kron in tretja nagrada 4.000 kron. Te nagrade se izplačajo za natečajne skice, ki morajo biti izdelane z oljnatimi barvami v tretjini originalne velikosti, in sicer 1 meter visoke in 714 cm široke. Pravico do tekmovanja imajo samo jugoslovenski umetniki.

— Nova knjižica v zasadenem ozemlju. V založbi Narodne tiskarne v Gorici izidejo do dni O. Wildejeve »Pravilnice« v slovenskem prevodu, ki za je oskrbel nesnik goristiški Brd. dr. Alojzij Gradnik. Okrasil je knjižo akad. slikar Avg. Rucik. Profesor na Idriški realni, rodom Gorčan, ki je iz ljubljanskih predvinskih razstav znan tudi v naših umetniških krogih. To je prva knjižica, ki izide po vojni v Gorici, ako izvezemo nanovo izdano svetnišesko zbirko »Izba, delo našega nenorabnega slavika Simona Gregorčiča: »Pravilnice« iz Gradnikovega peresa in Rucikovega kista smatramo kot dober omen za obnovo slovenske literature v zasadenem ozemlju, ki le stala pred vojno že na tako odlični višini. Imamo, da ho tudi našemu občinstvu ta knjižica kmalu dostopna.

Drugi deli Narodne tiskarne. Dne 14. februarja 1920 dramatično predstavo: »Protiklica«.

— Začetek ob 8. zvečer. — Blazna se odpre ob pol 8. — Konec ob 11. zvečer.

— Vstopnina: Sedeži I. vrste 5 K; II. vrste 4 K; III. vrste 3 K; stojališča 2 K. — Predprodaja vstopnic v soboto od 1. do 2. popoldne v čitalniški knjižnici. — Otrnikom le v sremstvu staršev dovoljen vstop.

— V nedeljo, dne 15. februarja 1920 ob pol 3. popoldne se igra komedija. — Odbor.

— Poročilo in zbiranje. Zbiranje snov za 2. številko Slovenskega lista. Do danes se ntem nreli niti enega dnevnika. Prosim vse tiste, ki so zmogli in res dobre volje, da mi naravnost čimprej pošljo za 2. in 3. število leto — za pomlad in letoletje — primerno snov, ki je lahko zalet tudi iz domače in tuje književnosti. Zdal se ima vsakdo orlik, da novizme niti. Naj le ne zamudi! V Celju, 12. januarja 1920. Ludovik Cernel.

Sokolstvo.

Vsem bratom in sestram. Z ozirom na uveljavljanje vsega jugoslovanskega Sokolstva v enotno organizacijo — Sokolski Savez SHS — je glasom sklepov sabora v Novem Sadu uradno glasilo Saveza »Sokolski Glasnik«. Odbor Slovenskega Sokolske Zveze je v svoji zadnji seji sklenil, da se prenese sedaj s izdajanjem lastnega slovenskega glasila »Sokola«, ki je bil uradno glasilo Slovenskega Sokolske Zveze, ki pa sedaj likvidira ter se združi v Savez. Dolžnost alehernega brata in sestre je, da se naroči na Sokolski Glasnik, ki stane letno 36 K. Tiskovni stroški so tako ogromni, da staršinstvo nikakor ni v stanu naročnine znižati. Vsi tedaj naj bratje in sestre plačujejo naravnost četrtletno. Naroča se pri Sokolskem Savezu v Ljubljani, Narodni dom, kamor je pošiljati tudi vsa naročila. Prosim vse doseganje brate dopisnike, da tudi v naprej zvesto sodelujejo pri novem glasilu. Vsa društva pozivljamo, da začno nabirati takol naročnike. Vsako društvo mora imeti vsaj 1 izvod, funkcionarji ravnatoko vsaj po en izvod.

Maskarada ljubljanskega Sokola vrši se dne 17. t. m. v vseh prostorih Narodnega doma. Z ozirom na razmere ni letos posebnih predpisov, pač pa je vsaka dostojna maska dobrodošla. Dvorne bodo temu primerno okrašene. Priporočati je, da si po možnosti vsak, kdor misli obiskati to prireditev, preskrbi vstopnico v predprodaji, ker si s tem eventualno čakanje pri blagajni prihrani. Predprodaja vstopnic vrši se v soboto in ponedeljek od 4. do 7. zvečer in v nedeljo od 10. do 12. popoldne v odborovi sobi Sokola v Narodnem domu. Cena vstopnic določila se je sledeče: za člane sokolskih društev po 10 K, za nečlane pa po 20 kron.

Statistično zbiranje ima v zalozbi Narodna knjižnica zbiranje v Kranju. Ker je naklada omejena, naj jih br. društva pravčasno naroča. Cena vezanemu izvodu 10 kron, vezanemu 16 K.

Odbor zbiranja za sodelovanje v vzdrževanju Sokolskega doma na Viki se vrši v nedeljo dne 22. februarja 1920 in ne kakor je bilo pomotoma objavljeno dne 15. februarja.

Društvo za gradnjo Sokolskega doma v Sili vabi na svoj redni občni zbor, ki se vrši jutri dne 15. t. m. ob 9. popoldne v društveni telovadnici s občinskimi dnevnimi redom.

Telovadnica društva Sokol v Mariboru bo imela dne 8. t. m. svoj prvi redni občni zbor. V zvezi s tem bo imel tudi občni zbor društva Sokol v Mariboru, ki bo imel dne 15. t. m. svoj prvi redni občni zbor. V zvezi s tem bo imel tudi občni zbor društva Sokol v Mariboru, ki bo imel dne 15. t. m. svoj prvi redni občni zbor.

Sokol v Vuzenici. V nedeljo, dne 8. februarja se je vršil v Vuzenici ustanovni občni zbor telovadnega društva Sokol Meta Vuzenica. Potrebo in pomen tega društva nam je v jedrnatih besedah razložil br. dr. Pivko, starosta Mariborske Sokolske Zape. K mlademu društvu je pristopilo mnogo članov.

Turistika in sport.

— Slovenska Koroška. Generalni komisariat za tujski promet in turistiko (Tourist - Office, Ljubljana, Dunajska cesta št. 18) namerava izdati za letošnjo sezono obširno ilustriran vodnik po Koroški Sloveniji, katerega tako zelo primanjkuje. Vsa društva, javne korporacije, rodoljubi in predvsem fotografiamaterji se najujudneje naprošajo, da blagovolijo prepustiti goroznačenemu uradu negative, klišeje, skice itd., da bo vsebina in lice vodnika tem popolnejše in ličnejše. Izposojeni material se bo po uporabi vrnil.

Društvene vesti in prireditve.

Člani in članice »Društva zasebnega uradništva Slovenije«, ki se niso prejeli vabila za 1. uradniški ples, kateri se bo vršil danes zvečer, naj blagovole zamudo oprostiti in dobe vstopnico tudi ako se legitimirajo z društveno izkaznico. Vstopnice so do 18. ure na razpolago v društveni pisarni in dalje v Narodnem domu.

Veliki pustni korzo. Dekoracija velikega pustnega korza je nekaj izrednega za letošnji predpust. V stoterih pestrih barvah se dviga preko dvorane visoko gor pod plafond, tako da je ob razsvetljavi pogled naravnost čaroben. Pod nogami pa sveže prevoščeni gladki parket, torej za edelce osebno za plesalce, za katere je cela velika dvorana na razpolago, dovolj vžitka. Vstopnice se dobe danes nedelja od 9. do 12. popoldne v veliki dvorani Uniona ter zvečer od 7. ure nadalje pri blagajni.

Briljina večja množina je oddati. Vprašati je danes od 9.—12. ure pri »Slavčevi blagajni« v Unionu.

Priprave za valutno reformo.

Priprave za valutno reformo se nadaljujejo navzlic vsem stvarno utemeljenim pomislekom. Naše in hrvatske gospodarske organizacije, pa tudi naše časopisje je storilo vso svojo dolžnost. Gospod Veljkovič pa gre slepo dalje pot, ki more biti po tem, kar smo do sedaj smeli izvedeti, le pot v katastrofo. Kdor pride iz Beograda, toži, kaka neznosna je tam draginja. Pri nas in na hrvatskem stoprav vidi, kaj je kupovalna sila krome in kako krivična je ona po Srbiji namenoma raznežena trditve, da krona ni nič vredna. Sklicevanje na umetno dosežene kurze, ki v resnici eksistirajo le na papirju, ne pa v praktičnem kupčijem življenju, je danes po vsem napačno. Glavni stvar je domača kupovalna sila, pa gospodarske in proizvodne sile v prizadeji zemlji. Kar pa gre blaga iz dežele, za katero je dober trg v inozemstvu, pa ga prodamo zmal pod ceno, ki sicer velja v tisti tuji državi, je vrženo proč. Naše žito n. pr. je v Švici vredno saj toliko kakor žito njih pri delka. Preko te kupovalne sile naše jugoslovanske krona na naših tleh, ki je danes za mnogo stvari odločno večja nego ona dinarija s svojim talinstvenim pokritjem, ne pride gospod Veljkovič in njegovi oprede nikdar, ne da bi nam delal sijo in krivico, Krivico

— Tovarišnem akademizmu! Akademsko društvo jugoslovanskih tehnikov priredi dne 13. februarja 1920 akademski plesni večer, v korist svojih strokovnih knjižnic v gornjih prostorih Narodnega doma. Vstop dovoljen le vabljanim in tovarišem akademikom, ki se morejo izkazati s tozadevno legitimacijo. Vstopnina za akademike 10 K. Odbor.

Čitarski večer — koncert — priredi 1. jugoslovanski čitarski klub »Favorit« dne 22. t. m. v veliki dvorani hotela Union. Ta prireditev bo nudila prijateljem priljubljeno godbo po dolgem času, priletel na pozdravljamo ta idealni napredek tem bolj, ker so bile citre od nekaj posebno priljubljen instrument slovenskega ljudstva. Priporočamo torej obilno udeležbo.

Društvo slovenskih sodnikov v Ljubljani. II. redni občni zbor se vrši dne 7. marca 1920 popoldne ob 10 uri v razpravi dvorani deželne sodišča št. 79 v I. nadstropju. Spored: 1. Poročilo odbora in preglednikov. 2. Volitve 3. Organizacija društva 4. Ustanovitve skupnega društva sodnikov cele države ali zveze posameznih samostojnih društev. 5. Sključnosti.

Narodna čitalnica v Gorenji vasi ima v nedeljo, dne 15. februarja 1920 ob 3. popoldne v gostilni Jelovčan redni občni zbor. Vsi člani se vabijo, da se zborovanja zanesljivo udeležijo. Odbor.

Čitalnica v Šoštanju priredi v nedeljo 22. t. m. ob 3. popoldne gledališko igro »Zmešnjava nad zmešnjava«, burka v netih delanilih.

Zahvala. Podokosno društvo se najopoleje zahvaljuje vsem vel. damam, ki so tako požrtvovalno in neumorno sodelovale pri društveni prireditvi dne 17. januarja t. l. Prostov. gasilno društvo Trzin. 1161

Prva veselica organizacije vojnih invalidov je uspeša še precej dolgo, čeprav smo pogrešali ono občinstvo, ki se vedno zanima za slične prireditve. Med drugimi je posetil veselico gospod general Smitljanič s častniki ljubljanske garnizije, deželno vladu pa je zastopal gospod ministerjalni tajnik dr. Druškovič. Zahvaljemo se tem potom vsem gospodom in gospodičam, ki so priomogli do dobro uspele prireditve in slavnemu občinstvu, ki nas je gmotno podpiralo.

in silo pa nam dela, ko je zaslužil krono proti dinariju v hlapčevski relaciji 1:4. Opira se na moč državnega aparata in na avtoriteto vlade. Ravnanje g. Veljkoviča s krono pomenja gospodarsko ubojstvo. In pravo so pogodile naše gospodarske organizacije, ki v zadnji resoluciji terjajo, da odstopi z vodilnega finančnega mesta mož, ki tira v pogubo naše gospodarstvo. Finančna oblast je v četrti pozvala na razgovor denarne zavode zaradi sodelovanja pri zameni kron. Dinar pa bo ostal tu se dalje umetno ugodoval. Prav je, da niso dale odgovora. Jutri se bodo še posvetovali naši strokovnjaki v Zagrebu. Zelimo, da se drže radikalnega stališča po navodilih, ki so jih dobili v sredo. Po našem mnenju naši in hrvatski zavodi ne morejo sodelovati pri Veljkovičevi reformi, ki je katastrofa za kronsko zemljo. Smo mnenja, da temu finančnemu ministru tudi ni dati nobenega kredita več od strani bank in denarnih zavodov na kronskem ozemlju. Kdo bo negoval zmilo na prstih? Gospod Veljkovič nas je poleg vsega drugega, kakor pravijo naši bratje v Srbiji, s svojimi obvestili že itak »natovalarje« več kakor je spojitivo z našo častjo. Brez škode naj odide!

Gospodarske vesti.

— g. Tečaj za vinogradnika. Državni vinarski višji nadzornik B. Skalič priredi naslednje praktične tečaje v reznji vinske trte: 1. V torek, dne 17. svečana t. l. ob 2. popoldne v Trški gori pri Novem mestu pri vinogradu g. A. Osolinika iz Muhabara; 2. V sredo, dne 18. svečana t. l. ob 1. popoldne v Semčju pri vinogradu g. Klemenca iz Črmošnjic; 3. V četrtek, dne 19. svečana ob pol 2. popoldne, »Na Veselici« pri Metliki; 4. v nedeljo, dne 22. svečana ob 2. popoldne v Salencih pri Catežu; 5. V torek dne 24. svečana t. l. ob 1. popoldne v Zagradi pri St. Ruprtu pri vinogradu g. Zupančiča; 6. v sredo dne 25. svečana ob 2. popoldne v Hrušici, občina Smihel - Stopiče; 7. V četrtek, dne 26. svečana ob 2. popoldne pri cerkvi na Tolstem vrhu obč. Orehoviča, p. St. Jernej. V sličnu slabega vremena se tečaj ne vrši. Trtne škarje je seboj prinesli. Zaradi velike važnosti tega pouka se vinogradnikom priporoča, da se udeležijo.

— Prodaja lesa. Dne 25. februarja 1920 bo prodal žumarski odsek deželne vlade v Sarajevu potom pisarne ali po ustnem javno dražbo 2000 bukovih drvcev na panju. Traževalci razgled, ki vsebuje vse potrebne podatke, je zainteresirani v pisarni trgovske in obrtne širnice v Ljubljani na vnapred.

kontrola proste trgovine. V tej obširni spomenici je govor o kupčijskih cenah in kalkulaciji. Vsak trgovec dandanes neobhodno potrebuje ta spisa. Naroča se pri Slovenskem trgovskemu društvu »Merkur« v Ljubljani. Naročilo je priložiti s poštnino vred 5 K 20 v.

— Subskripcija novih delnic ljubljanske kreditne banke v Ljubljani, ki se je vršila v času od 15. do 31. januarja t. l., je zaključena s popolnim uspehom. — Poleg dosedanjih delničarjev, ki so skoro polnoštevno podpisali v smislu subskripcijskih pogojev rezervirane delnice, se je zanimalo za novo emisijo znatno število drugih zainteresiranih in večkrat preskuševalo novim delničarjem namenjene delnice, katerih končna dodelitev se izvrši koncem tega meseca. Z zaključkom ravno izvršene X. emisije delnic se zvišalo glavica in rezerva ljubljanske kreditne banke na okroglo 30.000.000 K.

— g. Na borzi v Curhu se je plačevalo za izplačila dne 13. t. m. sledeča svote: Berolin 6:10, Dunaj 1:75, Pariz 5:75, Novi York 6:45, London 20:45, Pariz 42:50, Milan 33:25, Stockholm 113, Madrid 105:50, nežigosane krona 2 švicarska franka.

Borze.

I.NU. Curia, 12. februarja. (C. T. U.) Deviza na Dunaj 1:75; na Berlin 6:10; na Prago 5:75; avstrijski kronski bankovci 2.—.

II.NU. Dunaj, 12. februarja. (C. T. U.) Izplačila na Zagreb 250 do 275; na Prago 310 do 370; švicarski bankovci 100 do 200.

Kultura.

Iz gledališke pisarne. Slavno občinstvo blagovolji vzeti na znanje, da se repertor v sledeče izpremeni: V soboto, dne 14. februarja se ne vrši »Boheme« za abonma A kot je bilo včeraj objavljeno v časopisih, temveč »Rusalka« za abonma A.

— Iz gledališke pisarne. Prosimo p. a. abonente, da bi blagovolili k predstavam prinašati vstopnice-legitimacije. Dogodi se, da sedita na enem sedežu po dva abonenta in ni mogoče konstatirati, kateri je upravičen. S tem nam je onemogočena vsaka kontrola. Da se v bodoče izognemo neželjenim neprilicam, prosimo ponovno p. a. abonente, da prinesejo vedno legitimacijo s seboj.

— Nekaj odgovorov na članek g. Kozla v »Slovenec« z dne 18. februarja 1920. Za nekaj mesecev sem opazujem neko gojlo proti govornim osebam ljubljanske opere, ki se sme imenovati vse prej kot dostojna. V tokrovi številki »Slovenca« pa se je gozdnih kritik Kozal z zavijanimi rekami vrel na osebo našega ravnatelja in kapelnika gospoda Rukavina. Čutilno se držim, da hranimo našega ravnatelja pred takimi nepravilnimi in nefernimi napadi. Kritika je danes sicer res že vsakomur dovoljena, toda kritika hodi nerazločno in opravljena. Če g. Kozal kritiko muzikalno stran umestitve letovnice »Boheme« in govor, da si vedel, da se da ta opera tako dobro izvesti, dajmo da ostan g. Kozal

te opere nezmožnost in v njegovem poslovanju kot ravnatelja nedelavnost in nestrokovnost, a v isti sapi hvali in dela pravo ameriško reklamo za drugega kapelnika. Je tendenca tega pisanja več kot prozorna. Nikakor ne odrekamo drugemu kapelniku njegovih umetniških zmoglosti. Toda konstatiramo, da je g. ravnatelj Rukavina lantsko leto z nemajhnim trudom pomagal postaviti našo opero sploh na noge. Za to mu moramo biti vsi hvaležni. Nikakor torej ni zaslužil take ocene svojega neumornega dvletnega delovanja v preprosti slov. kulturi. Dobro vemo, da je tako pisanje le izraz osebnih mržnje in da eksistira pri operi neka klika, ki si je dala nalogo, da tega moža s pomočjo ljubljanskih več ali manj zmoglih kritikov onemogoči in na ta način sebe dvigne do gotovih mestec, ki se jim testajo v državni luči, katere taa. usajmo, skoro obside. Mogoče je tu prizadeta tudi kariera »Slovenčevca« kritika; taaa nam le to ni. ne kakšno mesto aspiira ta svežla svežla na polni slovenski gladi. Našemu mnogogovornu o nlovarju zmešnasti: tnda tnfika hodi vendar omenjena, da konstatiramo nlovarca taaa nam odvarjo, o Gonsndi! Od takih kritikov shodimo na danna nanašati članov slov. opere. Prav bi bilo hodi na tem moči napovedati, da pri ljubljanski operi imamo v ravnatelju in kapelniku g. Rukavina enega na taaa nlovarja, ki nlovarje mnenja in nlovarje v. Rukavina. Nanašati faktični hodi se vršiti taaa taaa, to se po volji volji gledal. občini. Hodi se

**Žalni klobuki vedno v
žalosti.**

Brzojavlj.: Eskompta.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Int. telefon št. 461.

LIUBLJANA, SELEBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

INTERESNA SKUPNOST S HRVATSKO ESKOMPTNO BANKO IN SRBSKO BANKO V ZAGREBU.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

DENARNE VLOGE. — NAKUP IN PRODAJA: EFEKTOV, DEVIZ, VALUT. — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTUR. — AKREDITIVI. — BORZA.

Obl. konces. Informačni zavod

Drago Beseljak

Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5
obavljaja vse kreditne in privatne informacije v tu in inozemstvu. V abonentu ter posamezno cene zmerne

Enodružinska hiša,

vila ali majhno industrijsko podjetje z vodno silo ob juž. žel. se knji. Ponudbe na Anončni zavod D. Beseljak Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5 1137

Pojé France

čevljar

Milka Rakarjeva

poročena

Ljubljana, dne 14. februarja 1920.

Dr. Joško Lebar

višji poštni komisar

Aida Lebar roj. Slamič

poročena.

V Ljubljani, dne 9. februarja 1920.

drvarska trgovina u Beogradu

pored same željezničke pruge i dunavske obale primila bi veliko i maloprodajno sakovskog gradjevinarskog materijala u komisiji ili u kompaniji, garanciju vrlo dobre. — Reflektant neka se izvole obratiti za bliže isvešta u administraciji „Slovenskog Na odu.“ 946

Dve veliki hiši

v Celovcu, oba oči iz enega odnosno dveh nadstropij; v eni teh se nahaja restavracija s celo gostilno tako oprav. in po odo, s kegiščem, senčnatim vr. tom in vrhom za zelenjad, velikimi kletmi in hlevi z električno razsvetljavo pripravno tudi za jako trgovino ali črt — se zamenjati v Jugoslaviji najraje v Ljubljani Celju ali Mariboru event. tudi z večjim preistvom na deželi v tem okolišju. Ponudbe na upravnistvo Slov. Naroda pod št. 6 „Dve hiši 1061“.

Slavnemu občinstvu se vlijudno priporoča

krojaška delavnica

Krekov trg št. 10, hiša Impex

Točna posrežba!

Solidne cene!

Milan V. Kovačević, trgovac u Stocu u Hercegovini, ima na prodaju circa 100 hektolitara glasovitoga

stolačkoga crnoga vina.

Kome vina treba, neka se obrati na spomenutoga. 1129

Ribje olje

pristno norveško je sveže došlo.

Drogerija „SANITAS“ Celje.

ELEKTROMATERIJAL

žaligaci, žepne lampe, karbidne lampe, kabl žičaka

engros i eksport.

WALTER, kuća za rasvetu, WIEN VI., Gumpendorferstr. 88 B.

Brzojavni naslov: ELEKTROWALTER WIEN. 529

Licitacija.

Pri tvrdki R. Ranzinger, specijacija v Ljubljani, se vrši v ponedeljek, dne 16. t. m. licitacija dveh klavirjev in jako dobro ohranjenega pohištva za dve sobi. — Kupci se vabijo. V Ljubljani, dne 13. februarja 1920.

Pohištvo

Spalne, jedilne, in gosposke sobe, kuhinjska oprema, podložki, modroci, otomane, spalni in dekoracijski divani, postelje, omare, mize in stoli iz mehkega in trdega lesa, železne postelje in umivalniki ter vse vrste lesenega, železnega in tapriranega pohištva v vsakem slogu od proste do najfinije izvršitve po jako nizkih cenah pri tvrdki za pohištvo KAREL PREIS, Maribor, Stolni trg 6. Srebrneden ogled! 1118 Gostilni zastojni

Skaboform se zopet dobiva!

Proti srbenju, svrabu, lišajem, nečistostim kože zahtevajte v najbližnji lekarni preizkušeno in zdravniško priporočeno

dr. Fiescha originalno Skaboformovo mazilo.

Ne maže, ne pušča barve, brez duha. Po vteranju puder „Skaboform“. Dobiva se po vseh lekarnah. Generalna zaloga za Ljubljano in okolico

Rihard Sušnik

„pri Zlatem jolenu“ IV. Marijin trg.

Bencinove motore

s krožno žago ali s sekalnico za les, prevozne, odda najceneje Technische Büro und Maschinenlager Kört & Co., (Ingenieur Paul Kört), Wien IV., Schönburgstrasse 14.

Proda se

vodna turbina

sistem Girard, s stoječo osjo, zobčastim kolezom in ročnim regulatorjem ter posebnim skoro nerabljivim pitlovnim regulatorjem (sistem Rüsch & Ganahl) v svrhu izenačenja tur. K turbine meri 1500 mm. Turbina je delana za vodni padec 2-3 m in vodno količino 140-220 m³. Potrošnja 60-70 PS. Teža turbine incl. regulator in okvir znaša 7500 kg. — Ogleda se lahko na lica mesta v najmanj KAREL POLAN, Kranj. 1068

Obratovodja ter opekarski mojster
se takoj sprejmeta v opekarni za zaresno opako v Laifersbergu pri Mariboru.

A. ARHAR in drug

podjetje elektroteh. naprav in popravil izvršuje elektrotehnične naprave kakor tudi izvršuje popravila in rekonstrukcije po najnižjih cenah. — Začasno Cesta v Mostni log št. 15, Trnovo, Ljubljana. 1032

Zaloga parketov.

Dubavjam na debelo in drobno. Prevzemam tudi pokladanje ter vse v to stroko spadajoča dela po kulantnih cenah. 1028

Jos. Puh, Ljubljana, Gradaška ul. 22.

Bez konkurencije! Bez konkurencije!
JUGOSLAVENSKA INDUSTRIJA PAPIRA
TELEF. BR. 6-38 GUSTAV SELIGMANN TELEF. BR. 6-38
Brzojavlj.: „lip“ Nikoličeva 3. ZAGREB Nikoličeva ul. 3.
Najcenejša dobava in bogato sortimente: raznih vrst papirja kakor: tiskovnega, pisalnega, konceptnega, dokumentnega, konceptnega belega itd. opisanih prtov, papirja za polica (stoleže) trgovskih in kanc. omotov, map, kateh in ostalega v to stroko spadajočega blaga.

Kupujem kože vseh vrst

divjačine po najvišjih dnevnih cenah ter jih sprejemam tudi v stroj. Obenem sprejemam vse vrste kožuho v čez polje v shrambo in v popravilo.

Wanek,

krznar, Sv. Petra cesta št. 10.

Konkurs.

Opština grada Beograda, prema rešenju Opštinskog Odbora od 17. t. m. namerna je, da da koncesiju za vožnju po varoši sa avtomobilima i toga radi raspisuje ovaj konkurs, na koji poziva zainteresovane.

Saobraćaj se ima vršiti:

1. kolima zvani „Taksi“.
2. kolima zvani „Otobisi“ (omnibusi).
3. kolima zvani „Kamioni“ (teretni).

Saobraćaj se ima vršiti pod sledećim uslovima:

1. Da koncesionar da dovoljan broj „taksi“ u svima stanicama određenim za stajanje fikakara kao i na željezničkoj i parobrodskoj staciji. Koncesionar ima označiti okupan broj ovih kola za početak rada u 1920. godini kao i njihovo povećanje u idućim godinama. Sva ova kola moraju biti snabdevena sa ispravnim taksimetrom, uslovljava se vožnja danju i noću.
2. Saobraćaj Otobisima ima se otpočeti najdalje od 1. avgusta tek. godine u ovim pravcima:
 - a) Prstenastom linijom (Slavija, alicama: Beogradskom, V. dinskou, Dušanovom, knez Mihajlovim vencom Karadjordjevom i Nemanjinom do Slavije)
 - b) Klanica - Čukarica (do fabrike sećera)
 - c) Pozorište - Klanica
 - d) Pozorište - Novo groblje (Poincareva, Svetogorska, Račarska i Grobljanska)
 - e) Slavija - Voždova crkva: 1
 - f) Trkalište (kod tramvajske raskrsnice za groblje) — Smederevska trošarinska stanica:
3. Za saobraćaj pod a i b koncesionar mora imati najmanje po četiri otobisa a za ostale linije po dva u 1920. godini. U idućim godinama ovaj broj povećavati. Broj sedišta u ovim otobisima mora biti najmanje 16-20 sa podelom u dve klase.
4. Koncesionar se ima pokoravati naredbama Opštine u pogledu takse za prevoz publike, kao i drugim u pogledu saobraćaja.
5. Saobraćaj sa kamionima (teretnim kolima) ostavlja se koncesionaru po volji, s tim da celokupan teret sa težinom kamiona ne prelazi težinu 2500 kgr. Zabranjuje se saobraćaj u ulicama sa drvenom kaldrmom sem u slučaju prilaza u ove radi istovara.
6. Koncesionari imaju označiti u svojim ponudama rok trajanja koncesije da mogu upražnjavati ovu radnju u Beogradu.
7. Od koncesionara se zahteva da u Beogradu podigne jednu modernu garažu sa dobrim mehaničarima i alatima radi opravke i privatnih avtomobila u Beogradu.
8. Koncesionar ne može upotrebiti ni jedna kola od napred navedenih bez predhodnog odobrenja Opštine Beogradske koja ima da ispita i odobri njihovu ispravnost, tako u pogledu motora tako i pogledu Tehničko-Saobraćajnih propisa.
9. Ponude imaju se predati određenoj komisiji u Tehničkoj Upravi (Jugovičeva ul. Br. 1) na dan 20. marta u 10 časova pre podne.

U Tehničkoj upravi grada Beograda

20. Januara 1920 god. Br. 37.

Narodna knjigarna

v Ljubljani, Prešernova ulica 7

je prevzela zastopstvo

vseh narodnih in historičnih

jugoslovanskih slik

izdanih po Petru Nikoliču.

Opozarja se zlasti na najnovejšo

in najboljšo reprodukcijo

našega regenta

Slike se ogleda lahko v knjigarni, kjer se dobe tudi vsa potrebna pojasnila.

Narodna knjigarna

Specialna rubrika.

Avstrijska trgovina in industrija.

Avstrijska ekspedicija.
M. Dukes Nachf. A. G.
Dunaj, (Wien) 1/1.

Trgovci, nakupovalci!

Kdor hoče ceno, dobro in iz zanesljivega vira nakupovati prvovrstno blago, komur je na pošten, solidni, hitri in zanesljivi postrežbi, naj se s polnim zaupanjem obrne na mojo firmo.

Stalna velika zaloga vseh kemičnih predmetov n. pr.:

Jedki natron, vžigalce, bakreni vitriol, vanilja, galun, žveplo, josthova kislina, parafin, goraki voski, ceresin, smola, gumijovina itd.,

Nikolaus Freystadt
Wien I., Fleischmarkt 1.
Telefon 18.270.

Telegr. Adr. „Drindust. Wien“ 28614

Julius Baumgarten & Söhne.

Vereinigte Papierwarenfabriken
Kommanditgesellschaft, Wien VII.
Seidengasse 42.

Pisemske maso, pisemske karte, pisemske kovčke

„ATLAS-WERKE“

Wien VII. Neustiftgasse 66

dobavljajo

stroje za čevlje

vseh vrst in za mali in veliki obrat in vse potrebščine za izdelovanje obnval. 28640

TUBES-ET-PAPIER-
A-CIGARETTES-

USINES: WIEN-XVI
Konstantingasse 2-8

28569

Alpenländ. Drahtindustrie

Ferd. Jergitsch Söhne

Wien (Dunaj) Friedrichstrasse Graz,
(Graz), Klagenfurt (Celovec)

Zignate

pl. tenine
tkanice
vrvi
modroci.

Sita. železno pohištvo. Katalog SMS
gratis. 28641

X. Flottmann & Wien XX.

Grünzingerstrasse 73.

H. Flottmann & Comp.
Pressluft-Industrie A. G. Budapest VII.
Kerepesti Ut. 46.

Dobavitelj za: kompletne naprave s stianjenim zrakom za rudnike, kamenolome, tvornice, ladje, Kometosorji, Črpalke vakuum, Parni stroji, Čevli velika zaloga, Črpalke kratkodobni dobavni termini, Armature, Ugodne cene! 28298

Dvigala

F. Wertheim & Comp., A. G.

Wien IV., Louiscngasse 6, Budapest VI.,
Lehelutca 12.

Osebn, tovarna in dvigala za jedila n akte vseh obratnih vrst. Dvigala za prevatnje oseb (Patentstraußzüge) po preizkušnem sistemu. Žerjavi (graniki) vseh vrst 28642

Elektromotori in dynami

vseh velikosti in napetosti.

J. Fränkel,

Wien I., Rathausstr. 1.

Stenska kljuka JAB

naiboljše in najlepše nadomestilo za žitke. Zahtevajte ponudbe tud za drugo hišno in kuhinjsko orodje.

J. Altkorn & Bruder Wien VII.

Neubaugasse Nr. 31.

Prodaja se samo predprodajcem. Prav izplačilo predmet

Elektromotorje

dinamo, napeljevalni in elektro tehn. instalacijski material dobavljajo z zalogo

Philipp Hamber G. m. b. H.

Wien VII. Neubaugasse Nr. 38. B.

zajavni naslov - Aggregator Wien,

Telefon št. 31 - 2 23. 2875

Ventilatorji, exhaustori,

kompletne naprave za vse namene industrije, kovaška ognjišča, pločevinaste cevovode dobavljajo ceno

Cyklon Gesellschaft m. b. H.

Marienberg u. Weiss Wien IX.

Boltzmannngasse 22.

Specijalna ponudba.

Takoj dobavne blago:

orodje, betonsko železo, ploško želez pločevina, jeklo, železni vijaki itd. Hi n kuhinjsko orodje, stroji za meso, izo lne steklenice, porcelanina, kovinski blago, usnjata galanterija in igrače, le sovine, pocinkane vedrice za vodo, s d stiskalnice, emajlna posoda, steklene šipe

Josef Sobecki Isowerke

Wien VI. Mariahilferstrasse 105. 2. St. g.

Telefon 180/6 Tel. Adr. Isowerke.

Tovarna Jos. Reich

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Selenburgova ul. 3

Podružnica v Mariboru

1-1 Gospodarska ulica šte. 38. 1-1

Barva vsakovrstno ..

----- blago.

Kemično čisti obleke.

Pere domače perilo (po-
šlje ponje na dom)

Svetlolika ovratnike, zape-
stnice in srjice.

Domaća tvornica rublja d. d.

Zagreb, Jelačićev trg br. 2 I. kat

nađa trgovcima samo na veliko

Muško rublje

kao razne vrsti košulja, gaća, noč-
nih košulja, orukvica (mekanih man-
šeta, i mekanih ogrlica

Naručbe pouzecem obavljaju se kretom pošte.

Robni odlo

preporuča svoje bogato skladište

svakovrsne

Manufakturne robe

kao engleskih tkanina, potstava svila

sifona, kretona, zefira, pamučnih i

končanih tkanina i. t. d.

Jšče se za gradnjo vodne sile sposoben in samostojen

nadziratelj

(naddelovodja)

za več let. Samo izvrstni strokovnjaki, ki so že izvedli slične grad-
nje. naj pošljejo ponudbe

Tvornici željezne robe v Kamniku.

Radenski-

ZORAVILNICE, SLATINA RADENCI, SLOVENIJA.

JURJEV in KRALJEV VRELEC

zdravilna in namizna voda, posebno priljub-
ljena za mešanje s kiselkastim vinom, sad-
devcem in sadnim sokom. 917

ZDRAVILNI VRELEC

naiboljši vseh poznatih nabo-
lition vrelcev. Kot zdravilna voda
od zdravniških avtoritet radi svo-
jega jako razstvarajočega in kiselno
zadržujočega učinka posebno pripo-
ročena proti mehurnim, ledvičnim
želodčnim boleznim, protinu in
nahodu. Najboljše zdravilno sred-
stvo proti psaku in kamenčku.

GIZELA VRELEC

prvovrstna namizna voda s posebno ro-
gato vsebino oglišne kislino. Naj-
prikladnejše za mešanje s starim
belim kakor tudi rdečim vinom in
sadnim sokom

Jurija grofa Thurnshoga
Jeklarna na Ravnah.

ustanovljena 1774. leta.

Guštanj, Bavnje Koroško (Jugoslavija). Poštna postaja Gu-
štanj, železniška postaja Prevalje. Brzjavni naslov: Jeklar-
na Guštanj.

Proizvajal: Asselmann in hrostenko tehle v zabolih, s
sidrom kot varstveno znamko. Leghron in nopolstena topilniška
tehla za vsakovrstno orodje največje trajnosti. Jekla na orodje,
dragevrstna, za ključa, žlebe, matice, za diela in voze za obde-
lovanje železa; za svedre za rudo, premog in kamen; za vile, rezila,
vrtna diela i. t. d. Leghron in nopolstena marširna tehla za
vozovne in vagonске vzmeti; za konstrukcijske dele posebne trajno-
sti v avtomobilni in letalni industriji; za kolesna obrobla; za kose,
srpe, sekire, motike, lopate i. t. d.

Leghron: Vozovne osi s pušami in nakonečniki; transmisijske
vavke (ostrugane do 4 m, surokovane do 6 m dolžine); v žlebih ko-
vane dele za avtomobilne in vagonne; krogle za cementne mline i. t. d.

Flaka dokolenice
X. SELJAK LJUBLJANA

!! Jugoslovansko inženirsko podjetje !!

država s. s.

Inženirska pisarna in stavbno podjetje

Ljubljana, Sodna ulica št. 2 Maribor, Viktorhubova ulica št. 34

Brzjavni naslov: JP - Ljubljana JP - Maribor

Projekti, proračuni. Nasvetovanje in zastop. Presoja in stavbno nadzorstvo.

Oddelak I.

Vodne gradbe; izraba vodnih sil; poljedelska melioracija.

Oddelak II.

Be on, železobetonske, železne konstrukcije.

Oddelak III.

Železnice, ceste, predol, mostovi.

Oddelak IV.

Industrijska in gospodarska poslopja.

Oddelak V.

Komercialno razpečevanje gradiva, orodja in industrijskih tvarin.

**Violine, strune, citre,
harmonike, kitare,
tamburice, telovad.
rogovi, se druge
glasb. instrumenti in
potrebščine v veli-
:: kanski zalogi. ::**

ALFONZ BREZNIK

glasbeni učitelj in edini zapri-
seženi izvedenec dež. sodišča

LJUBLJANA

Kongresni trg št. 15.

(Nasproti nunske cerkve.)

IVAN JAX in sin

Dunajska cesta šte. 15, Ljubljana.

**Šiva'ni stroji
in stroji za pletenje.**

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.
Ustanovljena leta 1867. Vozenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“ **Kolesa** iz prvih
Centiki zastoj in franko. Dürkopp, Styria, Waffenrad

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavica 30.000.000.- kron.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezorni fond 15.000.000.- kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah ter, ekspozitura v Ptuj.

Sprejema

vloge na knjižice in tekoči račun
proti ugodnemu obrestovanju

Kupuje in prodaje vse vrste vednostnih papirjev, valut
in dovoljuje

vsakovrstne KREDITE